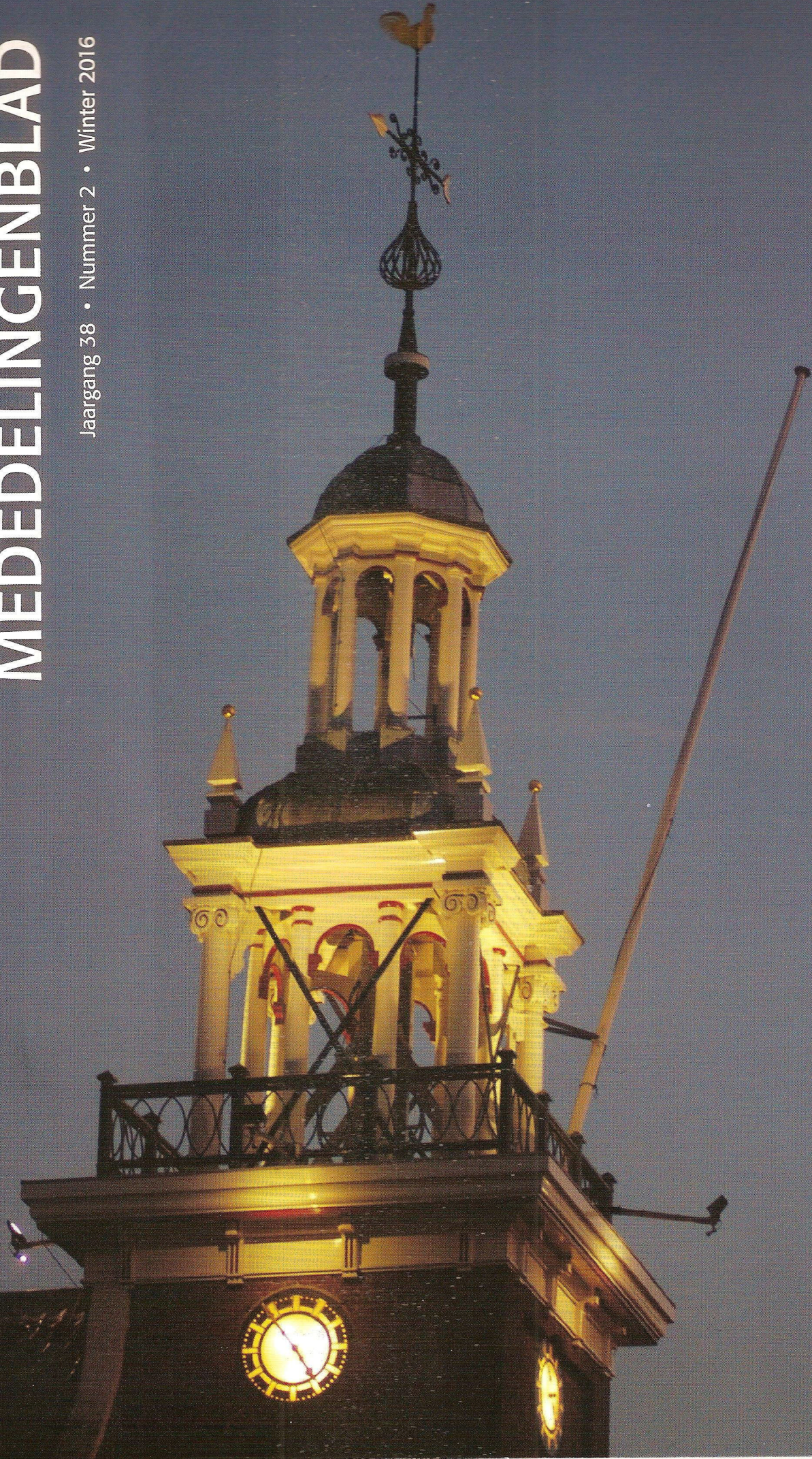

HISTORISCHE VERENIGING HARDINXVELD-GIESSENDAM MEDEDELINGENBLAD

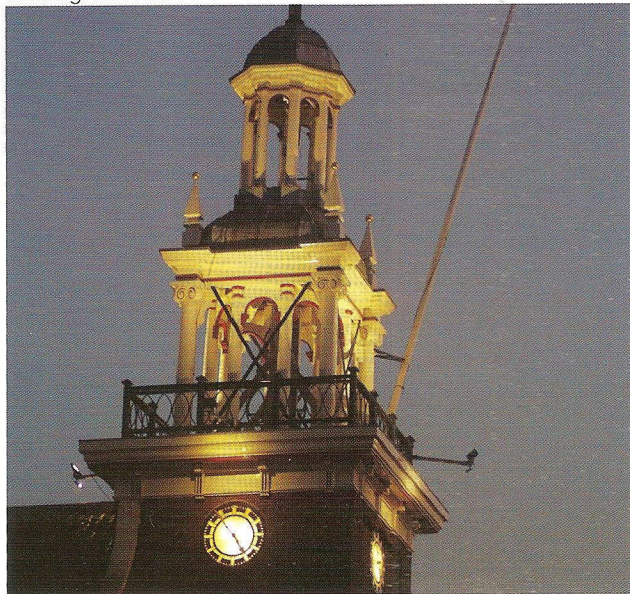
Jaargang 38 • Nummer 2 • Winter 2016

INHOUDSOPGAVE

Van de voorzitter	1
Mededelingen	2
De geschiedenis van de vlaggenmast	5
Verslag ledenvergadering	5
Genealogie	7
De klokkensteller	10
Belgische vluchtelingen	13
Mijn familielap	18
Scheepje in de fles	16
Reglement van de hoepelmakers-vereeniging	19
Open monumentendag 2016	22
Vriendenschaar	23
Het interview	24
Dag van de ouderen	27
Najaarslezing	28
Wie (her)kent	30
Recensies	31
Activiteiten en exposities	34
Schenkeningen	36

Omslagfoto: Kerktoeren Oude Kerk Hardinxveld-Giessendam

COLOFON

Uitgever:

Historische Vereniging Hardinxveld-Giessendam

Eindredactie:

A. van Lopik-de Jong

Redactieleden:

W.F. van de Bree-Ooms,
A. Dubbeldam-van der Waal van Dijk,
M.J.H. de Haan,
A. van Lopik-de Jong
J.F. Teeuw-van der Plas

Foto's:

Fotoarchief Historische Vereniging, Freke Corten, Evert van Lopik, Gert Romijn, e.a.

Vormgeving en opmaak:

Lianne van der Hoff Grafisch Ontwerp
www.liannevanderhoff.nl

Druk & oplage:

De Groot Drukkerij, Goudriaan. 1000 ex.

Redactieadres:

E-mail: info@hv-hardinxveld-giessendam.nl

Het mededelingenblad verschijnt tweemaal per jaar en is gratis voor leden en zusterorganisaties.
Losse verkoopprijs: € 3,50

Copyright:

Overname van artikelen of gedeelten daarvan is toegestaan mits vermelding van de bron en toezending van een exemplaar.

Bestuur:

W. F. van de Bree-Ooms	Buitendams 77	3371 BB H'veld-G'dam	0184 - 614563 (secretaris)
A. Kampman-Timmer	Van Leeuwenhoekstraat 71	2984 EG Ridderkerk	0180 - 428594 (penningmeester)
M. J. A. de Haan	Buitendams 4	3371 BL H'veld-G'dam	0184 - 616586 (archivaris)
Joh. van den Bout	Rivierdijk 197	3372 BM H'veld-G'dam	0184 - 616450 (waarnemend voorzitter)
N. Scheijgrond	Houweningeweer 25	3371 PP H'veld-G'dam	06-81247107
A. van Lopik-de Jong	Damstraat 1	3371 AC H'veld-G'dam	0184 - 612232 (eindredacteur)

De minimumcontributie bedraagt €15,00 per jaar. Voor leden tot 18 jaar en ouder dan 65 jaar €12,50. Bankrekening: NL65 RABO 0325 0991 38 of NL68 INGB 0003 8796 69. Bij elke betaling s.v.p. duidelijk uw lidnummer vermelden en het bedrag dat u betaalt. Donaties zien wij graag tegemoet. Zie voor meer info: www.hv-hardinxveld-giessendam.nl

VAN DE VOORZITTER

Arnold de Haan

Zoals in ons vorige Mededelingenblad al werd aangekondigd zal het voorzitterschap van onze Vereniging voorlopig bij toerbeurt worden waargenomen door de overgebleven bestuursleden. Dat houdt in, dat op het moment dat u dit leest, schrijver dezes geen voorzitter meer is maar inmiddels is opgevolgd door de heer Van den Bout. Overigens is op de oproep voor versterking van het bestuur nog geen respons gekomen zodat het bestuur sterk onderbezet blijft waardoor de uitvoering van enkele bestuurstaken ernstig onder druk komt te staan.

Van de Gemeente kregen wij een vraag om advies inzake de plaquette die is bevestigd aan de gevel van de vroegere School met den Bijbel bij de Rijksweg. Het gebouw verkeert in slechte staat en zal vermoedelijk binnen afzienbare tijd worden afgebroken. De plaquette herinnert aan het wegvoeren van de Merwedegijzelaars op 16 mei 1944. Ons voorstel naar de Gemeente is om de plaquette voorlopig op te slaan en t.z.t. te herplaatsen aan de gevel van de daar te realiseren nieuwbouw.

Sinds 1981 ligt in de Wiel achter de Peulenstraat een kunstmatig eiland, een replica van het eiland dat er ooit eerder lag. Het werd ons geschonken door een sponsor en is sindsdien een sieraad voor ons dorp. Voor het klein onderhoud wordt gezorgd door enkele bewoners langs de Wiel die daar o.a. elk jaar in December de traditionele kerstboom met verlichting op plaatsen. Het groot onderhoud is de verantwoordelijkheid van onze Vereniging. Ook al is het eiland grotendeels van kunststof toch heeft het van tijd tot tijd aandacht nodig. Zo werd het in 1987 en 2000 grondig opgeknapt. Die laatste opknapbeurt is nu dus al weer 16 jaar geleden en dat is te zien. Restauratie is dus dringend noodzakelijk. Wij zijn er nog niet uit hoe dat aangepakt moet worden dus als iemand een goed idee heeft dan horen wij dit graag.

Eiland in de wiel

De zwammen tieren welig

MEDEDELINGEN

MEDEDELINGEN EN ACTIVITEITEN

Oud-voorzitter historische vereniging onderscheiden

Begin juli ontving onze oud-voorzitter de heer Teun Sluimer het Nieuw-Guinea Herinneringskruis uit handen van burgemeester Roel Augusteijn tijdens een speciaal voor veteranen georganiseerde lunch. Het Nieuw-Guinea Herinneringskruis wordt toegekend aan (oud) militairen die behoorden tot de Koninklijke Marine, de Koninklijke Luchtmacht en het voormalig Koninklijk Nederlands Indische Leger en die in het toenmalige Nederlands Nieuw-Guinea of de aangrenzende zeegebieden tenminste drie maanden in dienst waren gedurende het tijdvak 28 december 1949 tot 23 november 1962. Bij de uitreiking van de onderscheiding aan Teun Sluimer waren diverse veteranen uitgenodigd voor deze lunch in Restaurant Kampanje.

Burgemeester Augusteijn en Teun Sluimer

Welstandsvrij bouwen

U zult begrijpen dat dit onderwerp ook ons bestuur niet onberoerd gelaten heeft. Wij hebben het college en de fractievoorzitters een brief gestuurd en hen gewezen op de gevaren van welstandsvrij bouwen. De historische kernen, van wat er nog van over is, moeten behouden blijven. De vriendelijke gebogen bruggetjes langs de Parallelweg. En wat te denken aan de wildgroei die nu ontstaat aan schuttingen, dakkapellen en zonnepanelen op de meest in het oog springende plaatsen?

De T@B en de SGP, samen goed voor 10 zetels van de 17 en daardoor in de meerderheid ver-

trouwen op de 'smaak' van de Hardinxveld-Giessendamse bevolking en laten alles vrij. Op de site van de SGP staat echter wel een sympathieke verantwoording en die wil ik u niet onthouden. Een deel eruit als volgt (1 dec. Arie v.d. Berg raadslid SGP): *"Tegelijk heb ik er behoefte aan duidelijk te maken dat het welstandsvrij bouwen niet impliceert, dat nu alles vrij gegeven wordt. Men moet zich nog steeds houden aan het ter plaatse geldende bestemmingsplan en de bouwvoorschriften uit de Bouwverordening. Daarin blijft het nog steeds mogelijk kaders te stellen waar men zich aan moet houden. Als het gaat om monumenten, die worden beschermd door de Monumentenwet en een wijziging daaraan moet altijd via de monumentencommissie. Dit heb ik ook al aangegeven bij het debat van 16 juni jl.*

De ontvangen inspraakreacties zijn ook niet voluit tegen welstandsvrij bouwen. Wel gaf de Stichting Dorpsbehoud Hardinxveld-Giessendam in overweging om voor de lintbebouwing een uitzondering te maken en daar toch welstandstoezicht te behouden en de Historische Vereniging bepleitte dit voor de historische kernen van ons dorp. De genoemde zienswijzen vragen ons om verschil te maken tussen de zogenoemde linten en oude kernen en de andere wijken van ons dorp. Echter het trekken van dergelijke grenzen is subjectief en creëert ongewenste ongelijkheid. Verder geeft het handhaven van welstandsbeleid bij historische linten en oude kernen geen enkele garantie dat er geen ongewenste excessen ontstaan, dat heeft het verleden genoegzaam aangetoond en dat geven de zienswijzen óók eerlijk toe".

Hardinxveld-Giessendam 60 jaar

Tijdens zijn inauguratietoespraak, waar ook een afvaardiging van ons bestuur aanwezig was om onze nieuwe burgemeester welkom te heten, riep de heer Heijkoop op om allen mee te denken het 60-jarig jubileum van Hardinxveld-Giessendam te vieren met een HaGi manifestatie zoals in 1957 bij de samenvoeging van beide dorpen. Wij als

bestuur van de Historische Vereniging zijn enthousiast en hebben al ideeën ontwikkeld.

"Burgemeester, we hopen u op een zaterdagmorgen te mogen ontvangen in het HIC en onze plannen aan u kenbaar te maken".
Peulenstraat 243.

Bakkersboek

Het bakkersboek verkeert in de eindfase. Het team van redacteurs, Janny van der Plas, Joop de Bruin en Alie van Lopik hebben de laatste maanden hard gewerkt om het boek in januari 2017 te kunnen presenteren. Evert van Lopik is nu als vormgever, samen met Grafisch Bedrijf Tuijtel, aan het werk om er een mooie uitgave voor u van te maken.

Groot koekblik van bakker Benders

Wie, ja wie?

Wij zoeken bestuursleden ter aanvulling van ons huidige bestuur. Wij zijn een grote vereniging, 860 leden, met een eigen centrum in de Peulenstraat. Het bestuur komt 1 maal per maand voor een vergadering bij elkaar. Goed kunnen omgaan met de computer is een vereiste. Interesse en kennis van de plaatselijke historie is een must. Veel contacten en gezelligheid staan er tegenover.

U kunt zich aanmelden op zaterdagmorgen tussen 10.00 en 12.00 uur om eens een kennismakingspraatje te houden of u kunt zich telefonisch of schriftelijk wenden tot het secretariaat.

Openingstijden Historisch Informatie Centrum

Iedere zaterdagmorgen van 10.00 tot 12.00 uur, Peulenstraat 243. De koffie staat klaar!

Werkgroep genealogie

Spreekuur: iedere eerste vrijdagavond van de maand in het HIC, Peulenstraat 243, van 19.00 tot 20.00 uur. En iedere zaterdagmorgen zijn leden van de werkgroep aanwezig tijdens de openingstijden van het HIC.

Oproep

De in ons dorp bekende gymnastiekvereniging OKK stevent af op een 100-jarig jubileum. Opgericht in 1919 willen zij in het jaar 2018-2019 dit groots gaan herdenken en vieren.

Iedereen die iets kan vertellen, materiaal of sportkleding van vroeger heeft bewaard of foto's uit het verleden, namen en adressen van oud-leden, trainers, iedereen die ooit betrokken was bij OKK, laat die zich in verbinding stellen met Heidi Ruis: johan-heidi@planet.nl

Een reünie zal medio oktober 2019 gehouden worden.

INTERESSANTE ACTIVITEITEN VAN HET BESTUUR

Herfstexcursie Boerderij & Erf

Als lid van Boerderij & Erf ging ik op zaterdag 15 oktober met de jaarlijkse toer naar een gebied dat gekenmerkt wordt door een fraai boerderijenbestand. Dit keer was de keuze gevallen op de Lopikerwaard. We brachten eerst een bezoek aan Boerderij Rosenboom in Benschop, die dit jaar verkozen was als boerderij van het jaar van de provincie Utrecht. Daarna volgde, onder het genot van koffie met koek, een lezing over het besluit van de minister om eigenaren van Rijksmonumenten eventueel te korten op de subsidie voor hun pand. Eigenaar Tiemen Roosenboom, van de boerderij waar we te gast waren, vertelde over de geschiedenis van zijn boerderij en leidde ons rond over zijn bedrijf.

Na de lunch vertrokken wij met de bus voor een rondrit door de streek en zagen wij heel veel boerderijen met Engelenramen. Type boerderijen die je in onze streek niet tegenkomt. We eindigden de toer in het Natuurmuseum De Wielewaal te Willige-Langerak. Een interessante dag.

Alie van Lopik-de Jong

Cursus gastheerschap van het landschap

De beide bestuursleden, Willy van de Bree en Alie van Lopik hebben deze herfst een cursus gevolgd bij het IVN van Zuid-Holland (instituut voor natuur-educatie) en het Certificaat Gastheerschap Alblasserwaard – Vijfheerenlanden behaald. Een interessante cursus die in vijf middagen gegeven werd op vijf verschillende locaties in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden.

De laatste middag startte in Gorinchem met een stadwandeling onder leiding van een uitermate goed geïnformeerde gids en daarna moesten wij in een zaal van het Gorcums Museum om de beurt een presentatie geven die wij thuis hadden voorbereid over een zelfgekozen onderwerp waarin we het geleerde tot uiting brachten. Daarna kregen wij het Certificaat uitgereikt.

Willy van de Bree ontvangt het Certificaat Gastheerschap A&V

HERINNERING

Ongeveer 100 leden hebben de contributie over 2016 nog niet betaald!

Onze penningmeester heeft meer dan 100 telefoontjes gepleegd na de oproep in het zomernummer van het Mededelingenblad. 275 leden hadden het minimumbedrag van € 15,- in juli van dit jaar **NOG** niet overgemaakt op bankrekening NL65 RABO 0325 0991 38. Voor jeugdleden en leden boven de 65 jaar is dit slechts € 12,50. Wij verzoeken u nogmaals met klem te kijken in uw administratie of u uw lidmaatschapsgeld voor 2016 heeft overgemaakt!

DE GESCHIEDENIS VAN DE VLAGGENMAST

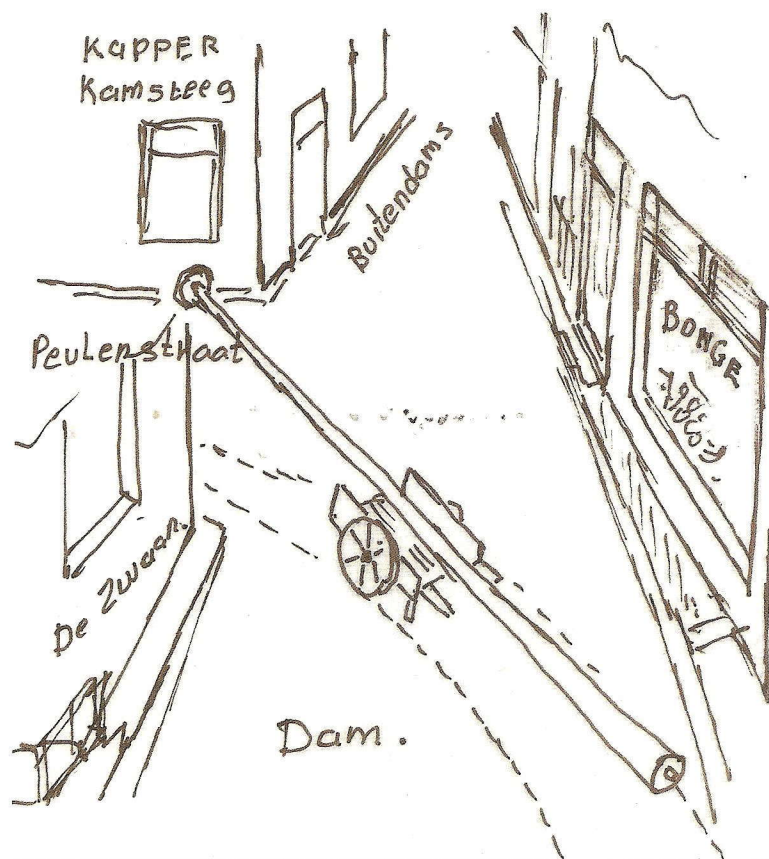
Jan de Ruijter

DE GESCHIEDENIS VAN DE VLAGGENMAST OUDE KERK OP DE DAM

Op de kerktoeren van Hardinxveld-Giessendam (in 1955 was dat nog Neder-Hardinxveld) moest bij nationale feestdagen de vlaggenmast op de toren geplaatst worden. Of de toren toen van de Gemeente Hardinxveld of van de Ned. Hervormde Gemeente was, dat weet ik niet meer. Er werd in ieder geval wel gezamenlijk gevlagd. Bij elke feestelijke gelegenheid: Koninginnedag, Bevrijdingsdag, verjaardagen van prinsen en prinsessen, de vlag moest worden uitgestoken. Elke feestdag moest de vlaggenmast opnieuw op de toren geplaatst worden en ook weer naar beneden worden gehaald. Dat was een hele onderneming. Een enkele keer tussen 30 april (Koninginnedag) en 5 mei bleef de mast op de toren staan.

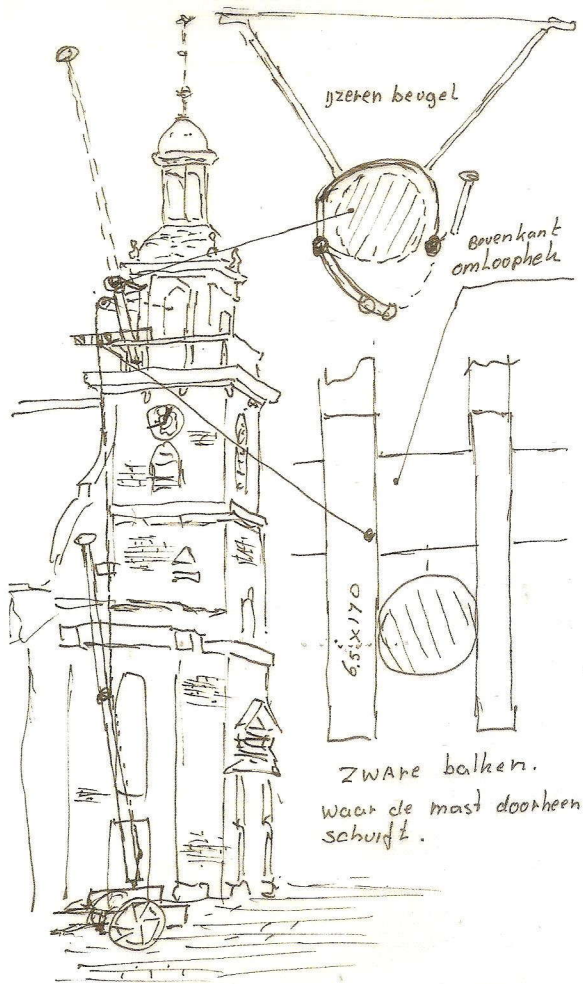
De vlaggenmast was opgeslagen in de houtloods van Jan Dukel tegenover het gemeentehuis van Giessendam. Ik was in die tijd leerling timmerman bij C. de Jong, een timmerbedrijf achter Damstraat 1 en 3, nu Evert van Lopik. Een baas op leeftijd, ik was zijn laatste leerling/knecht. Samen moesten we die klus met de vlaggenmast verschillende malen per jaar zien te klaren. Het was namelijk niet zomaar een vlaggenmast, hij had meer weg van een boomstam. Ik schat dat hij zo'n 10 tot 12 meter lang was en hij moest vanuit de loods op de handkar worden gesjouwd. Eenmaal op de handkar was het erg moeilijk manoeuvreren. Eerst om het erf van Jan Dukel te verlaten moest al het verkeer worden opgehouden. En dan gingen wij, richting Dam. Onderaan de Dam aangekomen kwam de moeilijkste manoeuvre om met een mast, die voor en achter ongeveer 5 meter uit de kar stak, de bocht te nemen.

De Molenstraat was er nog niet, dus het was de kunst om de hoek bij "Hotel De Zwaan" mis te houden. Dat ging als volgt: bij Henk Bongen, de fruit-handelaar met zijn reclameteksten van 'ze borsten van 't sap', moesten wij met de handkar al goed gaan sturen om de draai zonder schade te kunnen maken. De achterkant van de mast kon net de winkelruiten mis houden. (zie: tekening no. 1) De zijkant van de handkar ging krap mis langs de hoek van "De Zwaan", en de knop van de vlaggenmast miste net de kapperszaak van Kamsteeg. Al het

Tekening no. 1

verkeer, tenminste wat er toen was, moest worden opgehouden. Daarna kwamen wij al gauw bij de kerktoeren aan. Er moest wel op de windrichting gelet worden want dat bepaalde de keuze op welke hoek van de toren de mast geplaatst zou worden. Bij een sterke Noordwestenwind, moest de vlag op de hoek aan de Kerkweg (vroeger Achterdijk geheten) geplaatst worden, om te voorkomen dat de vlag tegen de haan van de kerktoeren zou waaien. Dus werd de handkar zo dicht mogelijk bij de desbetreffende hoek geplaatst. Dan begon het moeilijke hijswerk. Met een twee- en drieschijfs takelsysteem werd de mast naar boven getakeld. De kabel werd, als ik het mij goed herinner, in het midden en aan de onderzijde van de mast vastgemaakt zodat hij met de knop naar boven rechtstandig omhoog getakeld kon worden. Als de mast éénmaal zover was opgetakeld dat hij een meter of twee boven het omloophek van de toren uitstak, kon het boven-einde in de daarvoor aanwezige beugel worden geklikt en met een ijzeren pen verzegeld worden. Daarna werd de middelste lus waarmee het touw aan de mast bevestigd zat, losgemaakt en kon de mast verder

Tekening no. 2

omhoog worden gehesen. Om te voorkomen dat de mast over de kop zou gaan was er een constructie bedacht van een paar houten balken waardoor de mast (met wat ruimte) door kon schuiven. (zie: tekening no. 2) De mast schoof zo door de beugel én de balkconstructie langzaam omhoog, tot het onderinde van de mast de bovenzijde van het omloophek bereikte. Op dit moment moest het hijsen worden gestopt en de mast over het omloophek worden getrokken, wat veel moeite gaf.

Hoe het takelsysteem precies werkte kan ik mij niet zo goed meer herinneren, ik was toen pas 14 jaar oud. Eenmaal over het hek werd aan de hijsers geroepen dat hij de mast kon laten zakken. De mast in evenwicht houden kostte veel kracht. Op de vloer van de omloop was een dikke klos van een stuk balk gemonteerd met daarin een rond gat waar de zware pen, die in de onderkant van de mast bevestigd was, precies paste. Als de mast met de pen in het gat stond, was de missie geslaagd. Of er wel eens een borreltje op gedronken werd, dat weet ik niet, daar was ik nog te jong voor. Ik heb geprobeerd mij alles zo goed mogelijk te herinneren. De vlag hijsen gebeurde volgens mij door de koster

van de Kerk, of door iemand van de Gemeente. Als er binnen ongeveer een week weer gevlagd moest worden, bleef de mast op de toren staan. In mijn werkboekje van "Stichting Vakopleiding Bouwbedrijf" van 1955 begint de eerste bladzijde (9 mei 1955) met: vlaggenstok van de toren gehaald, (bijlage 1) dus zal de vlag vermoedelijk op Koninginnedag (30 april) geplaatst zijn. De volgende plaatsing (volgens mijn werkboekje) (bijlage 2) is op 29 juni 1955, de verjaardag van Prins Bernhard. Op 30 juni 1955 is de mast er weer afgehaald. Er staat in mijn boekje maar 1 uur werktijd vermeld, dus gebeurde deze hele klus behoorlijk snel. Er wordt nog één keer een plaatsing vermeld op 5 augustus 1955, (bijlage 3) Daarna zijn er geen vermeldingen in mijn boekje te vinden.

Zo lang ik met de vlaggenstok heb geholpen, was het voor mijn werkgever, Cees de Jong, een zware klus. Vooral die zware mast over het omloophek heentrekken en in evenwicht houden. De Jong had al eens aan het Gemeentebestuur gevraagd of er een stuk van de mast afgezaagd mocht worden, maar daar was geen sprake van. Later, na de samenvoeging in 1957, werd er ongevraagd (naar horen zeggen) door iemand van de "Firma van der Meijden" 2,50 meter afgezaagd en is er nooit commentaar op geweest. Later werd de vlaggenstok door een ander geplaatst, volgens mij, als ik mij goed herinner, door timmerbedrijf "De Geus". Dit was in 1956. Later, na de gemeentelijke samenvoeging in 1957 door de "Firma Van der Meijden". Weer een paar jaar later werd de arbeid duurder en bleef de mast op dezelfde hoek van de toren. De vlag kon toch niet meer in de haan van de toren waaien, doordat de mast 2,50 meter korter was geworden en de vlag kleiner was. Nu is de vlaggenmast volgens mij van aluminum en heeft hij weinig onderhoud nodig. Toch was het een leuke tijd om onderhoudstimmerman te zijn. Ik heb in de eerste jaren van mijn werkzaam leven veel van mijn eerste werkgever, de heer C. de Jong, mogen leren. Tot oktober 1959 ben ik bij De Jong in dienst geweest. Toen moest ik mijn Militaire Dienstplicht vervullen.

Naschrift: de vlaggenmast is nu voorzien van ijzeren pinnen zodat er geen vogels meer kunnen uitrusten op de knop. Als de mensen zondags uit de kerk kwamen dan werden zij nogal eens 'getrakteerd' op een onfris uitwerpsel op hun goeie goed.

Door A. Koorevaar.

Het is ongeveer 25 jaar geleden dat ik gestart ben met het zoeken naar mijn voorouders. Via de naam van mijn moeder (de Boon) kwam ik bij de namen --den Breejen--van den Bout-- en Guijs. Elisabeth Guijs was een dochter van Bastiaan Guijs en Maria Lormier. De laatste bracht mij op mijn zoektocht bij de familie Lormier uit den Haag en Rotterdam. Nog twee generaties verder terug kwam ik terecht in Frankrijk. Daar stokte mijn zoektocht en kon ik lange tijd niet verder komen. Op zekere dag vertelde de heer Kornelis Blokland, van "de Stamboom" in Sliedrecht mij dat wij familie van elkaar waren en wel via de gemeenschappelijke voorouders Bastiaan Guijs en zijn vrouw Maria Lormier. Tevens toonde hij mij toen een boek van de genealogie van het geslacht Lormier. Het bleek dat mijn voorouders Hugenoten waren, afkomstig uit het stadje Nérac, ten zuid-oosten van Bordeaux. Zij woonden daar in een Protestantse enclave met een eigen geestelijke (die door de lidmaten betaald werd) met een eigen kerkgebouw. Na de Bartholomeusnacht in 1572 braken de tientallen jaren durende zogenaamde Hugenoten-oorlogen uit, waarin ca. 30.000 slachtoffers te betreuren waren. De Lormiers weken via het plaatsje Aulnay, bij Mer aan de Loire, uit naar Nederland en kwamen uiteindelijk in Sliedrecht terecht.

- 01 Pierre Lormier is geboren omstreeks 1545, in 1562 aankomend advocaat of gezeten jurist te Nérac (Fr.) in het stadsdeel Marcadieu. Pierre is overleden vóór 1605 in Nérac (Fr.), ten hoogste 60 jaar oud. Pierre trouwde met Marie Canolle, die in 1605 weduwe is.
- 02 Jacques Lormier is geboren omstreeks 1570 in Nérac (Fr.), koopman, zoon van Pierre Lormier (zie 1) en Marie Canolle. Jacques is overleden omstreeks 1627 in Nérac (Fr.), ongeveer 57 jaar oud. Jacques trouwde vóór 1604 met Anne Paulhac. Anne is geboren omstreeks 1570.

[illegible]

Nérac, gezien vanaf de Nieuwe Brug (Pont Neuf)

03 Samuel Lormier is geboren omstreeks 1600, vermoedelijk te Nérac (Fr.), advocaat aan het Parlement te Bordeaux, zoon van Jacques Lormier (zie 2) en Anne Paulhac. Samuel is overleden omstreeks 1670 in Nérac (Fr.), ongeveer 70 jaar oud. Samuel trouwde, ongeveer 23 jaar oud, op 02-04-1623 met Marie de Barrière, ongeveer 23 jaar oud. Marie is geboren omstreeks 1600.

04 François Lormier is geboren na 1628 in Nérac (Fr.), meester schoenmaker, zoon van Samuel Lormier (zie 3) en Marie de Barrière. François is overleden na 23-02-1680. François trouwde vóór 1668 met Françoise Bonnet.

05 Isaac Lormier is geboren op 14-03-1668 in Nérac (Fr.), meester schoenmaker, zoon van François Lormier (zie 4) en Françoise Bonnet. Isaac is overleden op 30-06-1734 in Rotterdam, 66 jaar oud. Isaac trouwde, 31 jaar oud, op 10-05-1699 in Den Haag met Anne Elisabeth Hardilly, 32 jaar oud. Anne is geboren op 25-02-1677 in Aulnay, onder Mer, gelegen aan de Loire in het département Loir-et-Cher (Fr.). Zij is gedoopt op 28-02-1677 in de protestantse kerk van Mer (Fr.) Anne is overleden op 10-11-1751 in Rotterdam, 74 jaar oud.

06 Jean François (Johannes Fredericus) Lormier is geboren op 15-06-1719 in Rotterdam, meester-chirurgijn en gerechtsbode te Sliedrecht, zoon van Isaac Lormier (zie 5) en Anne Elisabeth Hardilly. Johannes is overleden in 1783 in Sliedrecht, ongeveer 64 jaar oud. Johannes trouwde (1), 24 jaar oud, op 03-03-1744 in Rotterdam met Johanna Maria van der Weijdtmolen, nadat zij op 04-02-1744 in Rotterdam in ondertrouw waren gegaan. Johanna overleed op 18-6-1761 in Sliedrecht. Johannes trouwde (2), 43 jaar oud, op 01-12-1761 in Sliedrecht met Christina (Stijntje) Markus, gedoopt op 29-04-1731 in Sliedrecht.

07 Isaac Janszn Lormier, arbeider, zoon van Johannes Fredericus Lormier (zie 6) en Johanna Maria van der Weijdtmolen. Hij is gedoopt op 05-07-1750 in Sliedrecht. Isaac is overleden op 24-12-1818 in Sliedrecht, 68 jaar oud. Isaac trouwde, 23 jaar oud, op 04-02-1774 in Sliedrecht met Lijsbeth Cornelisdr. Eeleboom, 30 jaar oud. Zij is gedoopt op 28-04-1743 in Sliedrecht. Lijsbeth is overleden op 02-09-1813 in Sliedrecht, 70 jaar oud.

Kind van Isaac en Lijsbeth in de vrouwelijke lijn Lormier naar Arie Koorevaar:

08 Maria Isaacsdr Lormier is geboren op 18-09-1779 in Sliedrecht, dochter van Isaac Janszn Lormier (zie 7) en Lijsbeth Cornelisdr. Eeleboom. Zij is gedoopt op 26-09-1779 in Sliedrecht. Maria is overleden op 23-09-1821 in Sliedrecht, 42 jaar oud. Maria trouwde, 26 jaar oud, op 19-04-1806 in Sliedrecht met Bastiaan Arienszn Guijs, 25 jaar oud, vriendman, vriendbaas, nadat zij op 29-03-1806 in Sliedrecht in ondertrouw waren gegaan. Bastiaan is geboren op 26-06-1780 in Sliedrecht. Hij is gedoopt op 02-07-1780 in Sliedrecht. Bastiaan is overleden op 24-12-1848 in Sliedrecht, 68 jaar oud.

09 Elizabeth Guijs, geboren op 13-12-1817 in Sliedrecht, dochter van Bastiaan Arienszn Guijs en Maria Isaacsdr Lormier (zie 8). Elizabeth is overleden op 08-12-1893 in Hardinxveld, 75 jaar oud. Elizabeth trouwde (1), 17 jaar oud, op 04-12-1835 in Sliedrecht met Huibert Rokuszn van den Bout, 24 jaar oud, visser. Huibert is geboren op 19-08-1811 in Boven Hardinxveld, zoon van Rokus van den Bout en Stijntje Hendriksdr Goudriaan. Huibert is overleden op 06-05-1856 in Hardinxveld, 44 jaar oud. Elizabeth trouwde (2), 41 jaar oud, op 24-12-1858 in Hardinxveld met Adrianus Kamsteeg, arbeider, 27 jaar oud. Adrianus is geboren op 08-04-1831 in Hardinxveld, zoon van Rokus Arieszn Kamsteeg en Caterina Jansdr Versloot. Adrianus is overleden op 08-11-1900 in Hardinxveld, 69 jaar oud.

10 Maria van den Bout, geboren op 1-12-1837 in Sliedrecht, dochter van Huibert Rokuszn van den Bout en Elizabeth Guijs (zie 9). Maria is overleden in Hardinxveld op 10-02-1915, 77 jaar oud. Maria trouwde, 20 jaar oud, op 13-11-1858 in Hardinxveld met Bastiaan (Saan) den Breejen, geboren op 02-04-1838 in Hardinxveld, visser, zoon van Pieter Teunis den Breejen en Aaltje Swets, naaister. Bastiaan is overleden op 25-07-1917 in Hardinxveld, 79 jaar oud.

11 Bastiana Maria den Breejen, geboren op 28-08-1876 in Hardinxveld, dochter van Bastiaan (Saan) den Breejen en Maria van den Bout (zie 10). Bastiana is overleden in Gorinchem op 05-06-1957, 80 jaar oud. Bastiana trouwde, 26 jaar oud, op 13-09-1902 in Hardinxveld met Barend Gerrit de Boon, geboren op 29-06-1874 in Hardinxveld, visser, zoon van Cornelis de Boon en Jacoba van der Schuit. Barend is overleden in Hardinxveld 03-01-1951, 76 jaar oud.

12 Neeltje de Boon, geboren op 27-02-1911 in Hardinxveld, dochter van Barend Gerrit de Boon en Bastiana Maria den Breejen. (zie 11) Neeltje is overleden in Dordrecht op 22-12-1989, 78 jaar oud. Neeltje trouwde, 19 jaar oud, op 01-08-1930 in Hardinxveld met Willem Koorevaar, geboren op 20-07-1907 in Hardinxveld, zoon van Arie Koorevaar en Annigje Dubbeldam. Willem is overleden in Hardinxveld-Giessendam op 16-07-1990, 82 jaar oud.

13 Arie Koorevaar, product-manager, geboren op 05-09-1935 in Hardinxveld, zoon van Willem Koorevaar en Neeltje de Boon (zie 12). Arie trouwde, 23 jaar oud, op 16-09-1958 in Hardinxveld-Giessendam met Neeltje Groeneveld, is geboren op 01-04-1934 in Hardinxveld, dochter van Adrianus Groeneveld en Adriana Jannigje den Breejen.

Gegevens van de Franse tak ontleend aan het boek "Het geslacht Lormier uit Nérac", uitgave 2008

DE KLOKKENSTELLER

Alie van Lopik-de Jong

Een kerktoeren is een interessant en onmisbaar baken in een dorp of stad. Ik weet niet hoe het u vergaat, maar als ik een vreemde plaats binnenkom dan zoek ik eerst de weg naar het centrum via een kerktoeren. Je weet dat je daar meestal kunt parkeren, of dat er winkels zijn en gelegenheden om iets te eten en te drinken. Neder-Hardinxveld heeft een zeer kenmerkende kerktoeren. Daar is al veel over geschreven. De kerktoeren van de Nederlands Hervormde Kerk (PKN) op de Dam. Sinds enkele jaren, als het donker is, prachtig verlicht.

De Monumentenomschrijving van de Rijksdienst is als volgt:

'Toren Ned. Herv. Kerk. Merkwaardig bouwwerk, gedateerd 1821, waarvan de bakstenen romp van drie geledingen, gescheiden door natuurstenen lijsten een neoclassicistische ingangspartij heeft in baksteen gebosseerd en met ionische halve zuiltjes, die een fronton dragen. De uit een vierkante en een achtkante open houten geleding bestaande bovenbouw vertoont nog een barokke inslag, evenals de wijze, waarop het torenlichaam door middel van gebogen gevels, bekroond door borstweringen, verbonden is met de zijmuren van de kerk. Mechanisch torenuurwerk, E. J. Rochlitz. Boven de ingangsdeur bevindt zich een sterk west-afwijkende houten zonnwijzer, van vóór 1821'.

Dit Rochlitz torenuurwerk is ook een uniek uurwerk. Een Duits torenuurwerk, uit Berlijn om precies te zijn, dat in niet veel kerktoeren in ons land te vinden is. De grote kerk van Amersfoort heeft een groot Rochlitz uurwerk en in een paar dorpen in Friesland zit van dit merk ook een uurwerk in de kerktoeren, evenals in de kerk van Schiermonnikoog. Het torenuurwerk in ons dorp is gekocht en geplaatst rond 1910 en is aangeschaft via een Nederlandse handelaar.

In het Mededelingenblad, jaargang 30 nummer 1 voorjaar 2008, staat een uitgebreide technische verhandeling van het torenklokuurwerk van de Oude Kerk op de Dam. Een klein stukje uit dit artikel geschreven door een zekere W. de Groot: "Zoals meestal in een toren, is ook dit uurwerk opgesteld in een houten uurwerkkabinet om het te beschermen tegen vervuiling en weersinvloeden. Het uurwerk staat vrij hoog in de toren, zodat de

gewichten een grote valhoogte hebben. De kabels zijn ingeschaard en lopen steeds over twee katrollen. Praktisch betekent dat, dat het uurwerk niet zo vaak opgewonden hoeft te worden. Toch moet de klokkensteller nog tweemaal per week naar boven om de gewichten op te winden. De slagwerken hebben de grootste gewichten, wel 100 kg, waarmee in vier dagen tijd 720 keer op de grote en op de kleine klok wordt geslagen. Het gaande werk heeft genoeg aan een gewicht van ± 50 kg om de slinger van het uurwerkgaande te houden en om de wijzers van de drie platen vier dagen rond te laten draaien".

Op bezoek bij de klokkensteller

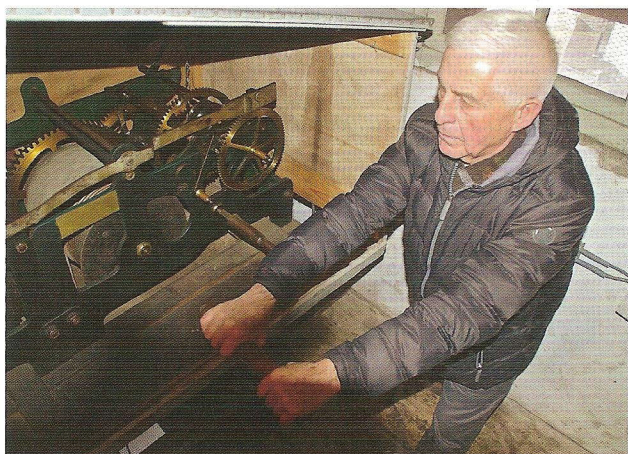
Otto van Lent is sinds 1981 de klokkensteller van het torenuurwerk van de klok in de toren van de Oude Kerk op de Dam. Een vrijwilligersbaan die hij nu al meer dan 25 jaar met liefde uitoefent. Niet veel mensen zullen dit weten. Otto is een rustige man. En trouw, zo blijkt. Zijn voormalige baas, Dirk Brouwer, die vroeger bedrijfsleider was van het constructiebedrijf aan de Kerkweg en tevens kerkvoogd was van de Oude Kerk op de Dam, kwam in 1981 Otto om 'een gunst' vragen: of hij klokkensteller wilde worden. De goud- en zilversmid, tevens horlogemaker Van Kammen, die met zijn zaak en woonhuis recht tegenover de kerktoeren zat, had laten weten ermee te stoppen. Otto had nooit gehoord dat er zich in de toren een klok bevond die tweemaal per week handmatig opgewonden moest worden, zoals waarschijnlijk zovelen van u die nu dit artikel

lezen. Net als bij een hangklok thuis, moeten de gewichten opgehesen worden. Er zijn meerdere gewichten aan deze klok. Het middelste gewicht is voor de wijzers en de buitenste gewichten zijn voor het slagwerk. Het ene gewicht is voor de grote klok en de andere voor de kleinere. De klokken staan in verbinding met het uurwerk. De hamer wordt bediend door het uurwerk.

De klok slaat op de kleine klok 1 keer op kwart over het hele uur en op het halve uur 1, 2 of 3 keer enz. wat de tijd is op dat moment. De klok slaat op de grote klok 1 keer op kwart voor het hele uur en op ieder heel uur 1, 2 of 3 keer enz. wat op dat moment de tijd is. Heel veel mensen weten dit niet en hebben dit ook nog nooit gehoord. Lopen en fietsen er onder langs. Dat komt omdat het verschil in geluid tussen beide klokken helaas te klein is. Je moet er echt op letten om het verschil te kunnen horen.

Het luiden van de kerkklokken gaat met een slingerende klok. Vanaf de begraafplaats worden de klokken radiografisch bediend. Het luiden om 12.00 uur wordt met een tijdschakelaar vanuit de kerk geregeld. De klokkensteller moet twee maal per week naar boven. Eerst naar de galerij in de kerk en dan de toren in. De traptreden van de twee trappen in de toren die omhoog leiden naar de klok zijn hierdoor in die meer dan 100 jaren helemaal uitgesleten.

Otto van Lent windt het uurwerk op

De gaten waar de touwen doorliepen toen de klok nog beneden met de hand geluid werd

Een keer per jaar komen er specialisten om de luidklokken schoon te maken en te smeren. Het uurwerk is ook erg stofgevoelig. Bij het uurwerk wordt daarom de vloer niet geveegd maar gestofzuigd. De toren is van hout. Om de klokken en het uurwerk tegen vogels te beschermen is er gaas gespannen.

Anekdote: Toen dokter Lubbers en zijn vrouw nog op de Dam woonden, gebeurde het wel dat het hen opviel dat de klok drie minuten achterliep. Ze vroegen dan aan ds. Van Schoonhoven wat er aan de hand kon zijn. Dan bleek dat Otto van Lent op vakantie was..... Nu Van Lent al halverwege de 70 is, je zou het niet aan hem zeggen, ook gezien de vele andere activiteiten en hobby's die hij nog heeft, zijn er twee klokkenstellers bijgekomen: de gebroeders Jan en Jaap Leenman, kosters van de Oude Kerk. Zij stellen de klok op de zaterdagen en als Van Lent op vakantie is.

Het beieren van kerkklokken is ooit ingesteld om mensen op te roepen tot gebed. In ons land was dat recht er al vanaf 1169. Dat was in de Rooms-Katholieke traditie het Angelus bidden. Drie maal per dag werd opgeroepen tot gebed. Met drie maal drie slagen op de kleine klok, het zgn. kleppen. Voor veel Christenen is het geluid van een kerkklok

'Gods roepstem in brons'. Of zoals mijn moeder mij vroeger als kind leerde: "Hoor je wat de klok zegt? Hij roept: 'Bimbam, kom dan!' Het gebruik om mensen op te roepen voor een kerkdienst is net zo oud als de kerk zelf. In het Oude Testament krijgt Mozes in Numeri 10 : 1-10 opdracht instrumenten te maken om signalen te geven om het volk bijeen te roepen. In Rooms-Katholieke kring zijn de klokken nog van meer betekenis dan in Protestantse kringen. Ze zijn daar gewijd en hebben soms ook een functie tijdens de dienst. In Lutherse streken is dat ook zo, men laat de klokken beieren wanneer de gemeente het Onze Vader bidt. Na de Reformatie werd het klokluiden vooral tijdluiden: middagklok om 12.00 uur of 21.00 uur de papklok. Op zondag was het om 16.00 uur. De boeren in het land konden dan horen hoe laat het was om 's avonds op tijd bij de kerkdienst aanwezig te kunnen zijn. Ook werden/worden kerkklokken ingezet om te waarschuwen voor brand of onheil of juist bij vreugdevolle gebeurtenissen. Geboorten van een lid van de koninklijke familie.

Bij het begraven van een overledene worden in veel gemeenten, net als in ons dorp, de klokken geluid. Oorspronkelijk werd dit gedaan om boze geesten te verdrijven. Nu is het om op waardige wijze afscheid te nemen van een dorpsgenoot.

BELGISCHE VLUCHTELINGEN

Dick de Jong

Het is nu, anno 2016, honderd jaar terug dat ons land veel hinder ondervond van de Eerste Wereldoorlog (1914-1918). De afgelopen jaren zijn over dit onderwerp steeds weer nieuwe boeken verschenen. Ons land was weliswaar neutraal, maar had heel veel hinder van de Duitse 'opdringerigheid'. Vooral het feit dat in ons land een miljoen op de vlucht geslagen Belgen (zo'n 17% van de totale Belgische bevolking !) neerstreken, ging niet onopgemerkt voorbij.

Hoewel er weinig over bekend is, zal ook in de dorpen langs de zuidrand van de Alblasserwaard in de Eerste Wereldoorlog sprake geweest zijn van Belgische vluchtelingen. Hier en daar wordt er wel eens melding van gemaakt, maar al die vermeldingen geven aan dat er 'verder weinig van bekend is'. Wat voor ons dorp Hardinxveld-Giessendam wel bekend is, heb ik beschreven in het boek 'Scheepswerf De Merwede 1902-2002'. In het archief van de werf bevinden zich aantekeningen over de geschiedenis van het bedrijf en daaruit heb ik het volgende geciteerd: 'Een aantal vluchtelingen vond via de rivieren de weg naar Hardinxveld. Op Werf De Merwede waren ze van harte welkom om de plaats in te nemen van de gemobiliseerde werknemers. Met behulp van de vluchtelingen werd de houten scheepsbouwloods langs de dijk gesloopt en vervangen door een stenen gebouw (dat staat er nog steeds – Dick de Jong). Ook bouwden zij het noordoostelijk deel van het oude kantoor. Ergens anders heb ik eens gelezen dat ze leefden aan boord van enkele schepen, die in de kom van de rivier in de omgeving van de monding van het Kanaal van Steenenhoek waren afgemeerd. Meer dan een miljoen mensen zonder veel bezittingen, verlieten hun land omdat het daar te onveilig was geworden en moesten hier worden opgevangen.

Feitelijk een situatie die vergelijkbaar is met nu. Het grote verschil is echter dat wij nu in een totaal andere welvaartssituatie leven. Dat er niet veel bekend is, betekent nog niet dat er geen beeld kan worden verkregen van de situatie van dat moment. Bij het aanbreken van de Eerste Wereldoorlog hield Nederland zich afzijdig en nam een neutrale houding aan. Dat neemt niet weg dat ons land wel werd geconfronteerd met oorlogsleed. En dat bestond niet alleen uit de aanwezigheid van vluchtelingen.

Er was ook gebrek aan voedsel en andere spullen doordat de Duitsers op zee de toegang tot ons land blokkeerden en er uit de koloniën niets kon worden aangevoerd. De complete handel lag stil. Ook België wilde zich neutraal opstellen, maar dat zou anders lopen. Duitsland wilde Frankrijk binnenvallen en had daarbij het Belgische grondgebied nodig. België weigerde echter om vrije doorgang te verlenen. De Duitsers trokken zich daar weinig van aan en hun legers begaven zich met geweld door het land van onze zuiderburen. Echter in augustus 2014 werden ze tegengehouden in de omgeving van Luik. De Duitsers bestraften dit met massale executies van onschuldige burgers en het platbranden van hele dorpen. Enkele tienduizenden Belgen vluchtten daarop naar Nederlands Limburg. Op 25 augustus trokken Duitse zeppelins over Antwerpen, die bommen dropten. Dat maakte de bevolking bang en de eerste inwoners van de stad sloegen op de vlucht.

Tijdens de troonrede van 15 september 1915 gaf Koningin Wilhelmina aan dat alle vluchtelingen met open armen zouden worden ontvangen. De Nederlandse bevolking sloot zich graag bij die gastvrije houding aan. Overal ontstonden lokale hulpcomités. Er werd geld en kleding ingezameld. De regering bleek minder enthousiast dan de bevolking. In de trend van die tijd vond men de opvang van vluchtelingen geen overheidstaak, maar meer iets voor de welgestelde burgers. Pas toen bleek dat het verblijf van een groot deel van de vluchtelingen minder tijdelijk zou zijn dan was gedacht en dat daardoor de particuliere opvanginstellingen het niet meer aankonden. Eind augustus bouwde de regering een eerste vluchtelingenkamp op de Veluwe. Dat was echter niet bedoeld voor de huisvesting van vluchtelingen, maar daar sloot men vluchtelingen in op die niet in staat bleken in hun eigen onderhoud te kunnen voorzien of onzedelijk of crimineel gedrag vertoonden.

In de loop van de eerste maanden verergerde de situatie. Duitsland had begin oktober 1914 Antwerpen belegerd en dreigde de stad opnieuw te bombarderen. De Belgische regering gaf toen

de inwoners het advies de stad te verlaten. Een aaneengesloten file van lopende vluchtelingen, al dan niet voorzien van wagens waarop de schamele bezittingen werden vervoerd, trok richting de Nederlandse grens. Roosendaal en Bergen op Zoom werden compleet door de Belgen onder de voet gelopen. Men moest verder, want nieuwe groepen vluchtelingen duwden hen als het waren in de rug. Er werden stoomboten en treinen ingezet om de vluchtelingen verder te vervoeren. Dat vervoer vanuit het zuiden ging in die tijd veel via Dordrecht. Vandaaruit trokken ze door, richting de eerste opvangkampen, die overal in het land werden ingericht. Ook veel particulieren boden hulp en namen vluchtelingen in huis. De aanhoudende stroom vroeg echter om een veel breedschaliger aanpak. Vooral ook omdat de winter voor de deur stond. Velen overnachtten al in weilanden en langs wegen in de open lucht, terwijl het 's nachts begon te vriezen. In allerijl werden overal in Nederland nog meer vluchtelingenkampen ingericht. Het leven daar, veelal achter prikkeldraad, bleek ver van rooskleurig. Er was gebrek aan van alles en de sfeer was grimmig. Ondanks alle inspanningen was er onvoldoende ruimte om iedereen te huisvesten.

Boten met vluchtelingen meerden af aan de kades van Dordrecht, maar de mensen mochten daar niet van boord. Alleen op medische indicatie en tijdens ontsmetting en reiniging mochten ze even wachten op de kade. Op enig moment lagen er negen rijnaken met in totaal zo'n drieduizend vluchtelingen aan boord dagenlang op stroom op de Oude Maas. Het gemeentebestuur en particulieren brachten er eten aan de mensen die in groepjes onder de waslijnen aan dek zaten. De rijnaken waren beschikbaar gesteld door een Rotterdamse reder, maar doordat deze niet met het gemeentebestuur van die stad had gesproken, wilde Rotterdam de schepen niet ontvangen. Ze werden tegengehouden door een Rotterdamse politieboot.

Intussen was de stroom per trein in Dordrecht arriverende vluchtelingen nog steeds groot. De plaatselijke bewoners van de stad en veel middenstanders togen naar het station om de mensen te voorzien van voedsel en drinken. Overal werd huisvesting geboden. Maar het was allemaal onvoldoende. Bedenk hierbij dat de Nederlandse bevolking niet veel groter was dan die van België, waardoor er ook hier sprake was van één vluchteling op iets meer dan zes inwoners. Hier komt nog bij dat de vluchtelingen veel bekijks hadden. Gedurende de komende maanden werd duidelijk dat veel vluchtelingen ook in hun thuisland een

armoedig bestaan hadden geleid. En het begon op te vallen dat velen van hen van een andere cultuur waren. In officiële documenten wordt gesproken van 'onwelvoeglijk' gedrag door een aantal van hen. Er werden zelfs uitjes georganiseerd om de boten met vluchtelingen te gaan bekijken. De concentratie vluchtelingen in de stad werd steeds meer een probleem. Uiteindelijk werd er gezocht naar ruimte in de omgeving. Wellicht heeft dat ertoe geleid dat twee van de rijnaken richting Hardinxveld zijn gesleept. Daar vonden ze buiten de toen al drukke vaarroute een plaats tegen de dijk, ergens bovenaan waar later de Sluisweg zou komen. Feitelijk was dat zomaar ergens langs de dijk, waar verder weinig te beleven viel. Eigenlijk een beetje te vergelijken met de plek waar nu opvangcentra zijn gevestigd.

Het zal echter wel impact hebben gehad op de bewoners in de directe omgeving. We weten er weinig van, staat hierboven al. Ook niet hoe de plaatselijke bevolking er tegenaan keek, waar de mensen hun voedsel haalden, wat ze behalve assisteren bij de bouw van loodsen op de werf zoal deden. Het is een uitdaging om nog eens in de archieven te duiken in de hoop dat daar toch nog wat te vinden is. Mijn pogingen daartoe hebben tot nu toe niets opgeleverd.

SCHEEPJE IN DE FLES

Gert Huisman

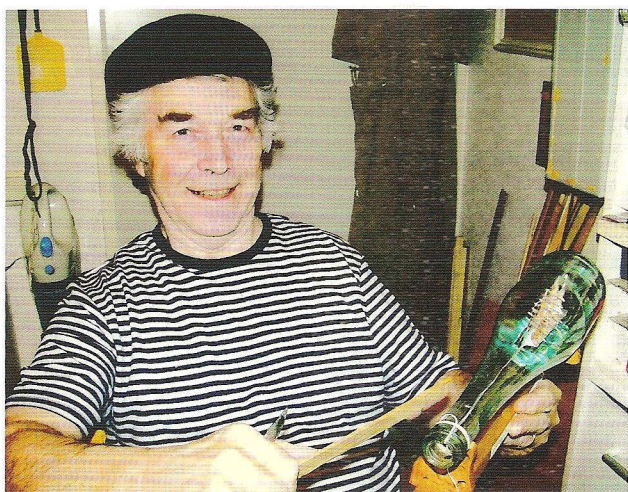
Wat is het toch dat zo'n klein scheepje in een fles, met of zonder zeiltjes, zo tot de verbeelding spreekt?

Ze komen al meer dan twee honderd jaar voor en staan al vele generaties in de belangstelling. Deze statige vierkant getuigde schepen van twee eeuwen terug die, met hun witte bolle zeilen over het water stormden, waren zeker een prachtig gezicht. Vooral wanneer ze uit China met een lading thee, of uit Australië met een ruim vol balen Merinoswol in Engeland afmeerden. Veelal kwam het tot een zeilrace tussen twee of meer schepen vanuit havens in het Zuidelijk Halfrond. Dan werden er weddenschappen afgesloten wie het eerst zou aankomen. Later toen de stoommachines de zeilen verdrongen als hoofdvoortstuwing en in de constructie men van hout allengs overgegaan was naar

ijzer en staal en er veilige vaste lijndiensten konden worden onderhouden, werd dit de neergang van het zeilend vrachtschip. Lonend alleen nog was de vaart op Australië en Chili met grote viermasten om resp. graan of salpeter te vervoeren. Eén van de laatste was o.a. de Herzogin Cicilia. Een schip dat in later jaren, ontdaan van haar adellijke luister, in de vrachtvaart nog roem op haar naam bracht onder Finse vlag. Ook is de Cutty Sark uit 1870 nog te bewonderen in Greenwich, Engeland; onlangs na een felle brand weer weervolledig hersteld.

Het idee om voorwerpen in een fles te bouwen of op te stellen gaat helemaal terug tot het begin van de 17e eeuw toen mijnwerkers uit Midden Europa begonnen taferelen uit de mijnbouw met veel geduld in een fles te plaatsen. Ook vrome monniken maakten gebruik van flessen om er een heilig kruis in te plaatsen met allerlei taferelen eromheen. Tenslotte werd deze volkskunst ook bij zeelieden bekend en wat zouden zij liever willen namaken dan het zeilschip waarop zij zelf voeren. Het oudste Nederlands flessenscheepje wordt gedateerd op 1795 en is te vinden in het Maritiem Museum van Rotterdam. Zulke scheepjes, en andere heel oude modellen zijn een toonbeeld van waar vakmanschap. De zeelieden die in hun vrije tijd zich hiermee bezighielden, hadden niet de beschikking over de lijmsorten, kit of de garens en de drill-boren die wij hebben tot onze beschikking hebben. In je verbeelding zie je ze draadjes nog uit een oud kledingstuk peuteren en met een mesje een stukje hout omvormen tot een slank scheepsrompje. Materiaal voor zeiltjes ontbrak gewoon, vandaar dat de meeste oude scheepjes alleen masten met ra's hadden, geplaatst op een ondergrond van pek of oude gedroogde lijnolie.

Nu iets over het verschil tussen een volledig opgetuigd scheepje als model, van zeg maar 30 cm, dat mooi in een glazen kastje staat compleet met veel details en een scheepje, beperkt in opbouw, geplaatst in een fles. De eerste uitroep die je meestal hoort als mensen een flessenscheepje zien is, hoe komt dat scheepje nu in die fles? Hoe kan dat nu? Van horen zeggen weet men dan dat je ergens, door de smalle hals aan een draadje de gestreken masten overeind moet trekken. Schertsend

Gert Huisman

zegt men wel dat het Gilde van de flessenscheepjesbouwers aan haar leden heeft opgedragen niets van deze geheime prijs te geven, tenzij bij hoge uitzondering. Vandaar het geheimzinnige ervan en die unieke sfeer die het flessenscheepje omgeeft. Ook in ons dorp kom je ze wel tegen, die kunstig gemaakte flessenscheepjes met vaak een molen of een kribbaken als achtergrond. Bij uitzondering vindt je er soms een in de kringloopwinkel of op de rommelmarkt. Vaak blijken er dierbare herinneringen aan vast te zitten zoals die keer toen ik een weduwe vroeg of ik haar flessenscheepje kon kopen. "Oh nee! Dat heeft mijn jeugdvriendje ooit voor me gemaakt!" Ja, er zijn er in onze streek die deze kunst nog aardig machtig zijn. Op Boven-Hardinxveld bijvoorbeeld woont een oude sleepbootkapitein die een sleepboot met vier kasten erachter in vijf verschillende flessen heeft geknutseld, die achter elkaar op de kast staan opgesteld. Ze zijn heel nauwkeurig nagemaakt, inclusief de letters van de scheepvaartmaatschappij - D a m c o - op één van de vlaggetjes.

Ook in Buitendams woonde jaren geleden een bekende binnenvaartschipper die niets anders maakte dan tjalkscheepjes met zeiltjes van kaasdoek. Jaren aaneen maakte hij ze voor familieleden en vrienden in van die vierkante flessen van een bepaald merk, vaak tegen inlevering van eerst een volle, als u begrijpt wat ik bedoel.

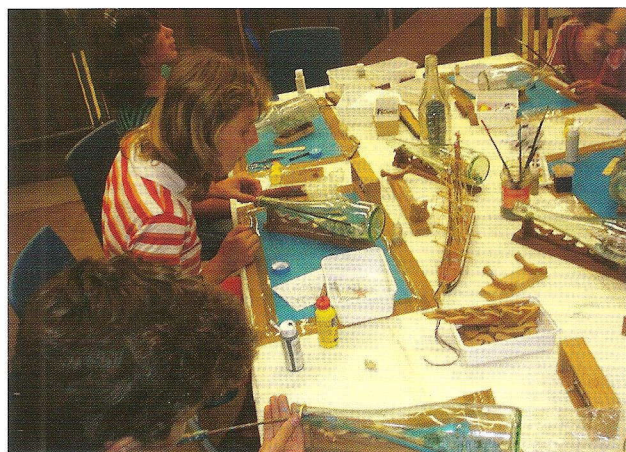
Als je er navraag naar doet, hoor je van veel mensen dat ze nog een fles met schip als dierbare herinnering thuis hebben staan van iemand die hen ooit heel na stond. Rest nog de vraag: hoe komt iemand ertoe zich met zo'n hobby aan te meten? Veel personen die al aan modelbouw doen, zien het als een uitdaging ook deze kunst onder de knie te krijgen. Weer anderen krijgen van moeder de vrouw een doe-het-zelf boekje op hun verjaardag met de hoop dat hij nu maanden lang aan de keukentafel bezig is met scheepjes knutselen en niet meer zo vaak de hort op gaat.

Hoe verging het schrijver dezes? Het ging als volgt: toen hij net 21 was werd hij bij zijn grootmoeder geroepen. Opoes dierbare scheepje lag hem daar "verongelikt" tussen de glasscherven aan te staren. Het was van de schoorsteenmantel op de driegaats-kachel gevallen tijdens het stoffen. Of kleinzoon er iets aan kon doen. Het was een eenvoudig scheepje met ra's zonder zeilen en gemaakt door de overleden opa toen hij nog op de zeilboot voer, in de jaren dertig. De touwtjes, of liever gezegd, de stagen of het staande want, bleek zo goed als verteerd te zijn. Maar door thuis het opnieuw op te tuigen met rijggaren en met lijm te bevestigen aan de zijkant van het scheepje, zag het er weer redelijk uit. Een nieuwe fles ervoor vinden was ook niet moeilijk. En zo, geplaatst in een nieuwe stopverf zee, kon het oude driemastertje er weer tegen. Toen ik later ergens op een markt een boekje tegenkwam hoe je een viermaster in een fles kon krijgen, heb ik toen als het ware de flessenscheepjes "TIK" opgelopen. Tot op vandaag schenkt het me grote voldoening als er weer een van stapel is gelopen en op mijn werkbank in de fles is geplaatst. Als het dan zo voort zeilt op de blauw en grijs geverfde zee met een kleine witte boeg golf voor en met een streepje witte kielzog achter, dan is mijn dag weer goed.

Als laatste de vraag: is dit in ons digitale tijdperk nu een uitstervend beroep? Ik kan naar waarheid zeggen dat dit in ons dorp niet zo is. Met voldoening kan ik elk jaar weer constateren hoe er tijdens de vele Speel-in schoolvakantieactiviteiten in de Sporthal de Wielewaal, tegen de twintig jongens en meisjes tussen de 11 en de 13 jaar weer naar huis gaan met een zelfgemaakt flessenscheepje. Ze moeten dan wel anderhalve dag met niets anders bezig zijn onder begeleiding van drie volwassen helpers.

Volgend jaar hoop ik er voor de 20e keer te zijn en dan is er maar een klein rekensommetje voor nodig om te weten dat er aardig wat van die souvenir scheepjes in omloop zijn; stuk voor stuk bewaard en gekoesterd worden door een nieuwe generatie priegelaars die ons dorp weer rijk is.

Speel-in cursus Scheepje in de fles

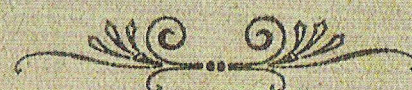

Hoe krijg ik dat in een fles

Geduldige leermeester Gert Huisman bij de Speel-in

REGLEMENT
VAN DE
Hoepelmakers-Vereeniging
„PLICHT en RECHT”
TE
Giessendam
EN
Neder-Hardinxveld.

STOOMDRUK
W. P. DEKKER,
HARDINXVELD.

REGLEMENT VAN DE HOEPELMAKERS-VEREENIGING

Dit jaar kregen wij van mevrouw A. Blokland-van Lopik een heel aardig boekje. Het 'Reglement van de Hoepelmakers-Vereeniging "PLICHT EN RECHT" te Giessendam en Neder-Hardinxveld'. Inmiddels is hoepelmaker een uitgestorven beroep. Het reglement is vastgesteld op 15 april 1907. Ondertekend door de voorzitter D. Koppelaar en de secretaris J. P. de Bruin.

Het boekje is gedrukt in stoomdruk bij drukkerij W. P. Dekker te Hardinxveld. Dat was in de Peulenstraat. Later nam Tuijtel deze drukkerij over. Daarna kwamen Jan en Jany Dubbeldam hier te wonen. Na hen de familie Letterie.

STATUTEN.

Art. 1.

Het doel der vereeniging van Giessendam en Neder-Hardinxveld is, te trachten verbetering te brengen in de lijdende toestand der hoepelmakerij.

Art. 2.

De middelen om daartoe te geraken zijn: *a.* Het zedelijk bewustzijn der leden zooveel mogelijk op te wekken. *b.* Het houden van vergaderingen, om de onderlinge belangen te bespreken. *c.* Wijzen op de misbruiken, die zoo veelvuldig voorkomen en die inbreuk zouden kunnen maken op de goede zaak. *d.* Het besef te verlevendigen door onderling als broeders te leven. *e.* Te trachten afdeelingen op te richten op plaatsen, waar hetzelfde vak of bedrijf wordt uitgeoefend. *f.* Met die afdeelingen bespreken de mogelijkheid om tot een betere toestand in genoemd vak te geraken. *g.* Door eendrachtig samenwerken met patroons, die zaken bespreken, opdat in de zoo lijdende toestanden lotsverbetering plaats hebbe.

Leden.

Art. 3.

De vereeniging bestaat uit: *a.* Gewone leden; *b.* Donateurs; *c.* Eere-leden.

2

Art. 4.

Tot gewone leden van de vereeniging kunnen aangenomen worden alle hoepelmakers die den ouderdom van 16 jaar bereikt hebben en een inleg van 10 cent betalen, waarvoor zij een reglement zullen ontvangen.

Art. 5.

Wanneer een lid in verplichte militairen dienst treedt behoudt hij zijn lidmaatschap, doch is gedurende dien tijd vrij van betaling der contributie.

Art. 6.

Om donateur der vereeniging te zijn, moet men minstens een gulden per jaar betalen.

Art. 7.

Als eere-leden worden aangemerkt, zij, die blijken hebben gegeven de belangen der vereeniging te willen onderschrijven,

Geldmiddellen.

Art. 8.

De inkomsten der vereeniging bestaan uit:
a. Vrijwillige bijdragen; *b.* Contributie.

Art. 9.

De leden betalen een contributie van 15 cent per maand hetwelk bij voorkeur den eersten Maandag van de maand zal worden opgehaald.

Art. 10.

De contributie der donateurs kan in eens be-

taald worden. De contributie moet voldaan zijn voor April van ieder jaar.

Art. 11.

Vrijwillige bijdrage worden ten allen tijde in dank ontvangen.

Art. 12.

De gelden die niet onmiddellijk tot uitgaaf benodigd zijn, worden ten name der vereeniging in de Nuts-spaarbank belegd.

Art. 13.

Leden, die in den tijd van drie maanden zich onwillig toonen te betalen, worden geschrapt, behoudens een hooger beroep op de eerstvolgende ledenvergadering.

Art. 14.

Alle onkosten, verbonden aan de vereeniging, worden voldaan uit de gelden hierboven omschreven. De bestuursleden zullen voor gedane arbeid loon ontvangen naar goeddunken van het bestuur.

Bestuur.

Art. 15.

Het bestuur bestaat uit 9 leden, welke als volgt verdeeld zijn: een 1e en een 2e voorzitter; een 1e en een 2e secretaris; een 1e en een 2e penningmeester en drie mede-bestuursleden. Om bestuurslid te kunnen zijn moet men den ouderdom van 21 jaar bereikt hebben.

Art. 16.

Jaarlijks treedt een derde van het bestuur af en is terstond herkiesbaar. Volstrekte meerderheid is noodig met vrije stemming.

Art. 17.

Het bestuur benoemt naar eigen keuze twee administrateurs, tot bijhouding der correspondentie en verdere werkzaamheden ter verlichting van den secretaris.

Vergaderingen.

Art. 18.

Het bestuur vergadert zoo dikwijls zij het noodig acht.

Art. 19.

Ledenvergaderingen kunnen ten allen tijde door het bestuur worden uitgeschreven, wanneer dit wenschelijk wordt geacht.

Art. 20.

Buitengewone vergaderingen moeten gehouden worden, wanneer 10 leden op schriftelijke aanvraag dit verlangen. De uitvoering hiervan moet binnen den tijd van een maand plaats hebben.

Art. 21.

In de maand April is het bestuur verplicht een huishoudelijke vergadering te houden. Op die vergadering zal verkiezing plaats hebben, verslag uitgebracht worden door den secretaris.

rekening door den penningmeester, waarna de voorzitter 2 personen benoemd voor het nazien der rekening.

Algemeene bepalingen.

Art. 22.

Het bestuur heeft het recht een of meer personen uit hun midden of uit de leden te benoemen, die op onderzoek gaan op vergaderingen, welke tot nut kunnen strekken voor de vakorganisatie.

Art. 23.

Gewone besluiten op alle vergaderingen zijn evengoed van kracht als de voorgeschreven statuten, de secretaris is verplicht de daarin genomen besluiten nauwkeurig in zijn notulen op te nemen.

Art. 24.

Mocht een lid zich in kennelijken staat van dronkenschap op de vergadering vertoonen, dan zal hij onmiddellijk worden verwijderd.

Art. 25.

Over zaken wordt mondeling, over personen met gesloten briefjes gestemd. Bij staking van stemmen over zaken wordt beslissing tot een volgende vergadering uitgesteld; indien ook dan de stemmen staken, wordt het voorstel geacht te zijn verworpen. Bij staking der stemmen over personen beslist het lot. De stemming geschiedt bij volstrekke meerderheid.

Art. 26.

Voor het bijwonen der bestuursvergaderingen, zal elk aanwezig bestuurslid recht hebben 25 cent te ontvangen, ter gemoetkoming zijner onkosten.

Art. 27.

Mocht de vereeniging dalen tot minder dan 12 leden, zal zij ophouden te bestaan.

Art. 28.

Bij ontbinding of opheffing der vereeniging zullen hare baten, die na aftrek van alle op de vereeniging rustende schulden mochten overblijven, vervallen aan de vereeniging „SAMENWERKING.”

Aldus vastgesteld 15 April 1907.

De Voorzitter,
D. KOPPELAAR.

De Secretaris,
J. P. DE BRUIN.

OPEN MONUMENTENDAG 2016

Dit jaar, zaterdag 10 september, was het landelijke thema van de Open Monumentendag Symbolen & Iconen. Er was al maandenlang overleg geweest met andere groeperingen uit het dorp die ook hun steentje wilden bijdragen aan deze dag: Museum De Koperen Knop, De Bibliotheek, de Oude Kerk op de Dam, de Kerk met de Beelden in de Peulenstraat en Stichting Dorpsbehoud.

Een belangstellende bezoeker

De Historische Vereniging Hardinxveld-Giessendam had voor bijzondere merklappen gekozen. Veel symbolen kun je terugvinden in deze historische borduurlappen. Overigens houden nog veel dames zich met dit soort van borduurwerk bezig. Een vereniging als MerkWaardig - voor liefhebbers van merklappen - heeft landelijk om en nabij de 1500 leden en is zeer actief.

De tentoonstelling van bijzondere merklappen in De Witte Swaen in de Peulenstraat, ingeleverd door leden na een oproep en te leen gekregen voor deze dag van de voorzitter van MerkWaardig Rinske Krale, was dan ook een groot succes.

Vakantieherinnering in steekjes

Familielap van Rinske Krale

Het thema van Open Monumentendag 2017 is 'Boeren, burgers en buitenlui'.

VRIENDENSCHAAR

Alie van Lopik-de Jong

In augustus van dit jaar was ik op bezoek bij een tante van mijn man, Willy Rijs-Verschoor. Zij is 96 jaar en woont in een verzorgingshuis in Soest en is al jaren van 'd'n dijk'. Zij praat graag over haar geboortedorp Hardinxveld en over korfbalvereniging Vriendenschaar waar zij de medeoprichtster van is. Leuk om eens te horen hoe dat in die tijd ging.

"In 1937 hebben wij de korfbalvereniging opgericht".

"Ik heb de naam verzonnen. 'Vriendenschaar' en dat betekent een schaar van vrienden".

"We gingen om leden te werven met een stel overal langs de deur en belden aan met de vraag of zoon of dochter lid mocht worden van de korfbalvereniging. De vader of moeder die dan aan de deur kwam zei dikwijls: "Korfbal? Wat is korfbal? Net zoiets als voetbal?"

"Ja, zoiets, maar dan met een bal en een mandje en we spelen met jongens en met meisjes".

"Wat, met jongens en met maiden?"

"Ja, maar altijd buiten op een veld en met toezicht".

"Maar tante Willy, hoe kwamen jullie op dat idee van een korfbalvereniging?"

"Er was al een vereniging in Gorinchem. GKV Gorinchem. Daar hadden we het idee van. Toen we een flink aantal leden hadden moesten we natuurlijk een bestuur. Job Klop werd voorzitter en Arnold Haring kwam in het bestuur en Reier Dekker.

In de oorlog kon je moeilijk reizen. Dan speelden we alleen thuis. Dat was een angstige tijd.

Ik heb van dat korfballen altijd erg genoten. Je keek ernaar uit, je leefde er iedere week naar toe".

"Waarschijnlijk heeft het u zo lang gezond en fit gehouden".

Mevrouw Willy Verschoor-Rijs

HET INTERVIEW

Wim en Thea van der Hoff

KENNISMAKING MET: ONZE NIEUWE VORMGEEFSTER

Lianne van der Hoff is geboren op 15 maart 1990 in het "oude" Beatrixziekenhuis in Gorinchem. Na een paar uur mocht ze met haar ouders mee naar boord van de luxe motor "Spes Mea", een schip van 265 ton, dat voor deze gelegenheid in de haven van Boven-Hardinxveld lag. Haar eerste reis als baby is naar de veevoederfabriek in Steenwijk, met als lading 250 ton citruspallets. Als schippersdochter geniet Lianne dagelijks van de aandacht van pa en ma en zo wordt ze een gezellige peuter. Als ze bijna 2 jaar is komt er een zusje, Mirjam. Lianne is erg zorgzaam voor Mirjam en samen hebben de meiden de grootste lol aan boord.

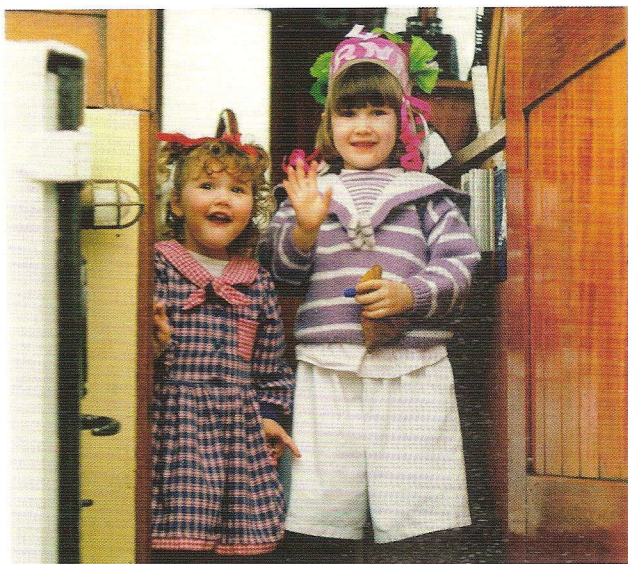
Op 4-jarige leeftijd krijgt ze via de LOVK de "kleuter-aan-boord-map". Het Landelijk Onderwijs voor Varende Kleuters zorgt ervoor dat kleuters met werkjes, spelletjes, liedjes en opdrachten

aan kunnen sluiten op het onderwijs aan de wal. Vooral de knutselwerkjes hebben alle aandacht van Lianne. Heel precies kleurt en plakt ze de opdrachten.

In 1995 wordt het schip van haar ouders verkocht en gaan ze aan de wal wonen, aan de Rivierdijk in Hardinxveld-Giessendam. In dat pand was vroeger schilder Weppelman actief en later drogist De Jong. Een mooi plekje aan het water. Langs de rivier vindt Lianne veel ruimte en mooie plekken om te spelen, hutten te bouwen en niet te vergeten de kinderfeestjes aan 'de overkant'. Lianne is inmiddels leerplichting geworden. Eerst gaat ze nog een paar maanden naar de School met de Bijbel aan de Rivierdijk, maar al snel naar de Ichthusschool aan de Pauwtjesmolen. Ze doet het goed op school, een voorbeeldige leerling, die ook graag tekent.

De "Spes Mea"

Mirjam en Lianne in de deuropening van de stuurhut

De "Spes Mea" op de werf

Schilderij van de "Bruiser"

In 1996 krijgen Lianne en Mirjam er een broertje bij: Gerben. Ze hebben veel plezier met z'n drieën.

Het tekentalent van Lianne ontwikkelt zich verder. Ze tekent en schildert de platbodem van haar ouders, een Schokker van 9.84 m, genaamd "Bruiser". Ze stuurt deze tekeningen naar de "Spiegel der Zeilvaart". Tot haar verrassing wordt deze twee maal op de eerste pagina geplaatst. In de vakanties is het hele gezin Van der Hoff te vinden op de "Bruiser". Het liefst op het IJsselmeer, de Wadden of in Zeeland. Lianne wordt zodoende een fanatieke zeiler.

Na de Ichthusschool gaat ze in 2002 naar Calvijn in Hardinxveld voor havo/vwo. De laatste 2 jaar gaat ze daarvoor naar het Lyceum OudeHoven in Gorinchem, het heette toen nog De Hoefslag. Ze kiest het profiel Cultuur & Maatschappij en scoort in de beeldende vakken het hoogst. Ze maakt onder begeleiding van de leraar tekenen een prachtig schilderij van de "Bruiser". Het is dan bijna vanzelfsprekend dat ze haar ontwerp- en tekentalent verder gaat ontwikkelen. Na haar toelatingsexamen wordt ze in 2007 aangenomen bij de Willem de Kooning Academie in Rotterdam voor de studie Grafisch Ontwerp die ze in vier jaar met succes afrondt.

Het kan niet uitblijven, als schippersdochter geboren, wonen langs het water en zeilen in de vakanties: Lianne koopt zelf een boot, een Midget 15 en ze noemt haar "Vitamientje". De naam zegt genoeg. Op het water kan ze heerlijk opladen en krijgt ze nieuwe inspiratie. Ook met haar eigen zeilboot zeilt ze naar Zeeland, het IJsselmeer en de Waddenzee. Ze wordt lid van de Midgetclub en ontmoet andere zeilers. Met één van hen maakt ze samen met Gerben in 2013 in een Midget 26 een oversteek naar Engeland. Van IJmuiden zeilen ze naar Woolverstone (aan de rivier de Orwell), Ramsgate, Nieuwpoort, Blankenbergen en Vlissingen, om te eindigen in IJmuiden. Het wijde water lonkt en samen met de schipper van de Midget 26 zeilt ze daarna tweemaal een driehoek Noordzee, georganiseerd door de Vereniging van Nederlandse Kustzeilers. De eerste keer van IJmuiden via Newcastle en Hartlepool terug naar Nederland.

De tweede keer is het de bedoeling om van Den Helder naar de Orkney eilanden in Schotland te varen, maar door het slechte weer wijken ze uit naar Newcastle. Ze zeilen door naar Eyemouth in Schotland en vandaar steken ze over naar Farsund - Noorwegen en weer terug over de Waddenzee naar het IJsselmeer. En dat allemaal in een zeilboot van 8 meter in duo. Om de beurt een paar uur slapen terwijl de ander de boot zeilt, dag en nacht door. Dat is soms afzien, zeker met slecht weer. Maar je doet het o.a. voor die mooie momenten als de dolfijnen naast de boot meezwemmen, of voor die mooie zonsopgang.

Na haar studie start ze een eigen bedrijfje in Grafisch Ontwerp. Ze oriënteert zich verder over de toekomst. In het voorjaar van 2014 heeft ze haar eigen plekje gevonden aan de Buurt in Boven-Hardinxveld. Een plekje met historie. Dit pand was vroeger de pastorie van de Rooms-Katholieke kerk.

Op een open dag van de Willem de Kooning Academie hoort ze over de mogelijkheid om de opleiding Docent Beeldende Kunst en Vormgeving in verkorte tijd te volgen gezien haar vooropleiding. Een pittige periode. Leren, stage lopen, werken en een eigen bedrijfje met inmiddels vaste opdrachtgevers. Zomer 2016 studeert ze af en wordt ze gevraagd als docent Handvaardigheid en CKV op Calvinj in Hardinxveld. Ook op het Tienercollege in Gorinchem heeft ze inmiddels vaste uren.

Er zit in de genen van Lianne wel wat Hardinxveldse historie. Haar overgrootvader van vaders kant had een van de oudste scheepswerfjes langs de Merwede: de werf Van der Hoff in Den Bout. Haar opa aan vaders kant werkte op de reparatiewerf van de Merwede. Opa aan moeders kant was scheepstimmerman en oma schippersdochter. De creatieve kant en het varen, beiden zitten Lianne van der Hoff, onze nieuwe vormgeefster, in het bloed.

'Vitamientje' op de Oosterschelde

DAG VAN DE OUDEREN

Met de Midget 26 "Razzle Dazzle" op de Noordzee

Zonsopkomst onderweg

Met de "Razzle Dazzle" op de Noordzee t.h.v. Eyemouth

Op 29 september jl. werd de Seniorendag 2016 gehouden in Sporthal De Wielewaal. Een evenement waarbij onze Historische Vereniging niet mocht ontbreken.

Het was een gezellige happening, die door velen werd bezocht. Een scala aan activiteiten op cultureel, sportief, informatief en educatief gebied werd die dag gepresenteerd. Een echte doe- en informatiebeurs voor de 55 plusser met als thema 'Voorbereid op de toekomst'.

De Historische Vereniging gaf informatie, verkocht haar publicaties, maar de grote trekker, zoals bij veel evenementen, waren de foto's die Het Kompas in het verleden geschonken heeft en zij al eerder heeft geplaatst. Steeds weer worden foto's van bekenden gevonden. Steeds weer worden bezoekers blij gemaakt met plaatjes van ooit door hen beoefende sporten, van huwelijksfoto's, van foto's van schoolklassen uit vervlogen tijden, etc.

Al met al was het een gezellig samenzijn en werd er een goed beeld getoond van wat er zoal mogelijk is voor de 55 plusser in ons dorp en daarbuiten.

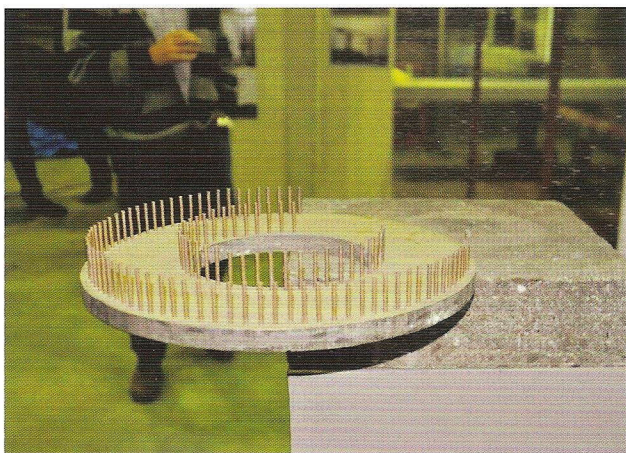
Veel contacten en gezelligheid

Een volle zaal

In de pauze op excursie door het bedrijf

Ontwerp van Roel Teeuwen

Jan Buyk directeur Gebr. Buyk Constructies

NAJAARSLEZING

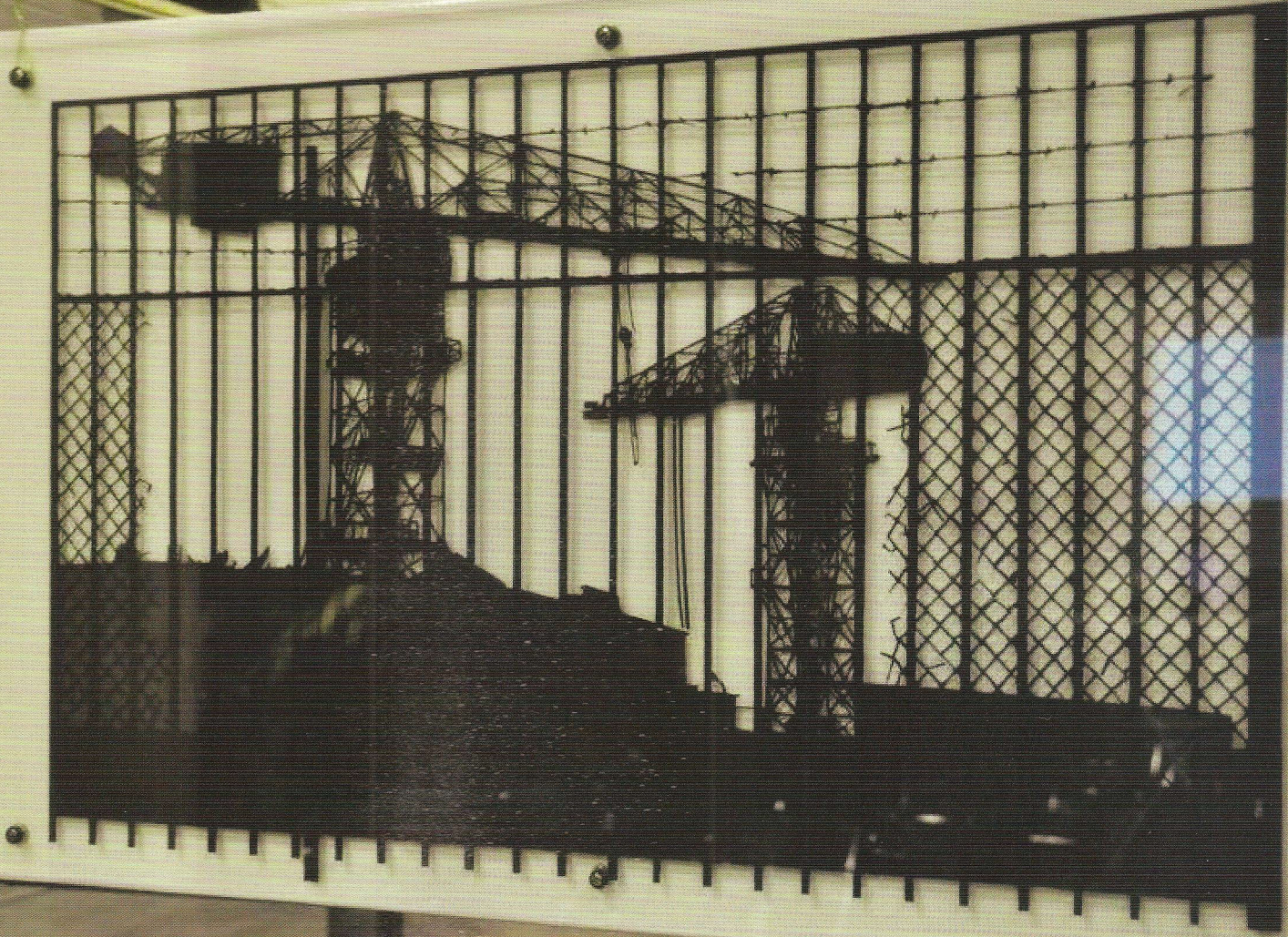
NAJAARSLEZING BIJ GEBR. BUYK CONSTRUCTIES VERDWIJNEN VAN INDUSTRIËLE KRANEN LANGS MERWEDEZONE

Dinsdagavond 15 november had onze najaars-lezing plaats op een heel bijzondere locatie: een loods van Gebr. Buyk Constructiebedrijf, Rivierdijk 641. Extra stoelen moesten worden aangesleept uit de kantine van het bedrijf door de onverwacht grote belangstelling van de vele geïnteresseerden. Ruim 80 mensen kwamen voor de spreker van de avond, de heer Gerard Jacobs, secretaris van de sinds 2015 opgerichte stichting NedSek, Nederlandse Stichting Erfgoed Kranen.

Vooraf aan deze lezing gaf Joke Kramer van de St. Het Groene Hart een presentatie over de industriële geschiedenis van de Merwedezoom. Zij verduidelijkt hoe het komt dat er steeds meer kranen verdwijnen. Zij heeft hierover een boek geschreven: "De Merwedezone in bedrijf". De St. Het Groene Hart heeft daarom het initiatief genomen om een manier te bedenken een gesloopte kraan toch een plaats in de context te geven: kunstenaars zijn gevraagd ontwerpen te maken voor een kunstwerk dat zijn oorsprong heeft in een kraan.

Het kunstenaarsechtpaar Roel en Marry Teeuwen uit Alblasserdam hebben dit opgepakt en op deze avond was een presentatie van hun ontwerpen te zien. Roel gaf een interessante toelichting tijdens deze avond.

Ook Jan Buyk, mededirecteur van Gebr. Buyk Constructies, liet tijdens een presentatie zien wat er in het bedrijf, dat dit jaar 55 jaar bestaat, gemaakt wordt. Naast o.a. liftschachten en trappenhuizen maken zij ook grote kunstwerken waarvan er al vele geplaatst zijn in binnen- en buitenland. In de pauze mocht iedereen het bedrijf in en Jan Buyk gaf een toelichting. Dankbaar maakte men hier gebruik van.

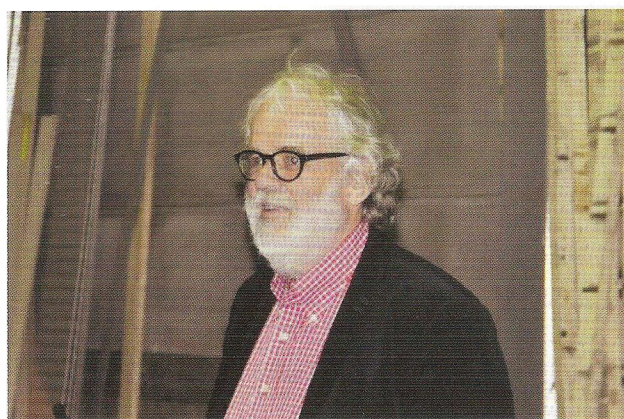
kunstwerk Marry Teeuwen

Na de pauze hield Gerard Jacobs van NedSek, voorheen constructeur van kranen, de uiteindelijke lezing over historische kranen en hijswerktuigen. Een uitgebreide presentatie van bouwtekeningen, schema's en foto's van industriële kranen en hijswerktuigen ondersteunde het geheel. De reuzen van de Merwedezone, de kranen die vroeger zo talrijk aanwezig waren i.v.m. de scheepsbouw-industrie langs de dijk van Kinderdijk tot Gorinchem zijn aan het verdwijnen. Ook langs de skyline van de Merwede verdwijnen ze. De twee kranen op de Neptune werf in ons dorp zijn de oudste in de regio en worden in de toekomst gesloopt.

Pleidooi: enkele van deze kranen moeten als historisch erfgoed behouden worden. Zij geven een rivierdorp gezicht.

Vlag NedSek

Gerard Jacobs. Dat was de spreker van die avond.

WIE (HER)KENT

Via Jaap Mes kregen wij bovenstaande foto uit de nalatenschap van mevrouw Dina van Aken. Zij is het meisje geheel links.

Wie zijn de andere meisjes en wie is de onderwijzer?

RECENSIES

BOEK: ALLEMAAL FILLERS

Vorig jaar heeft Uitgeverij Aspekt het eerste boek van Joop Evertse uit Hardinxveld-Giessendam op de markt gebracht. Het boek met de naam 'Allemaal Fillers' is geschreven onder het pseudoniem Quinten de Zeeuw

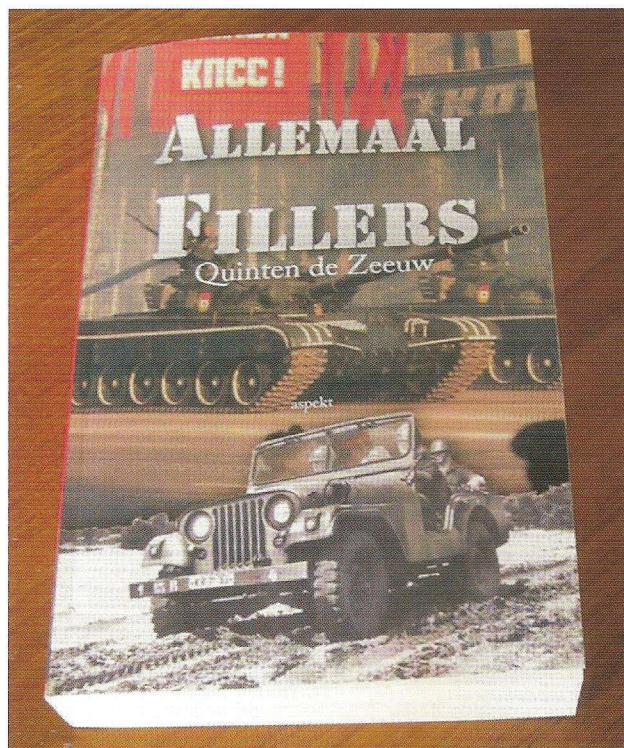
Het boek speelt zich af in de zestiger jaren. De "Koude Oorlog" woedde toen in alle hevigheid. Het conflict tussen Oost en West, dat zich enkele jaren na de Tweede Wereldoorlog al begon af te tekenen. Een net-niet oorlog, die pas eindigde, toen bij de val van de Berlijnse Muur bleek dat de Sovjet Unie niet met wapens, maar economisch verslagen was. Een periode van meer dan veertig jaar militaire dreiging, waarin voortdurend de angst in de lucht hing dat er een atoomoorlog zou kunnen ontstaan, die de wereld zou terugvoeren naar het Stenen Tijdperk. Een tijd waarin de militaire mach-ten en de geheime diensten aan beide zijden van het IJzeren Gordijn een spel speelden van zetten en tegenzetten. Maar ook de tijd van de beroemde en beruchte jaren zestig, waarin de jeugd zich ontworstelde aan de tijd die achten haar lag en "the sky the limit" was. In die tijd wordt de jonge Quinten de Zeeuw ingelijfd bij de Koninklijke Landmacht om zijn militaire dienstplicht van achttien maanden te vervullen. Een diensttijd die eerste ontspannen lijkt te beginnen, maar zich voor hem al snel ontwikkelt tot een nachtmerrie. Maanden waarin hij alles op alles moet zetten om niet vermalen te worden tussen de machten van Oost en West. Dit terwijl zich tevens een vreemd soort liefde ontwikkelt tussen hem en Nelleke. Nelleke die niet kan kiezen tussen mannen en vrouwen. Nelleke die hij ook nodig heeft om simpel in leven te blijven.

Thrillers in dit genre zijn vrij zeldzaam. De schrijver is een boeiende verteller, die niet alleen kans heeft gezien een spannend verhaal neer te zetten, maar daarbij ook raak en met veel onderkoelde humor de sfeer weet te schetsen van de zestiger jaren. Buiten in de burgermaatschappij en binnen het leger. Voor mannen die ooit hun dienstplicht vervulden zal het lezen van dit boek een tocht met veel momenten van herkenning zijn. Maar ook voor degenen die houden van een spannende thriller en lezers die zich kunnen iden-

tificeren met een jonge man die volwassen wordt met de daarbij behorende zoektocht is het zeker een aanrader.

Verkrijgbaar in de boekhandel. Ook beschikt de schrijver nog over een aantal exemplaar en dan krijgt u het boek gesigneerd

(jl.evertse@xs4all.nl of 06-12219123).

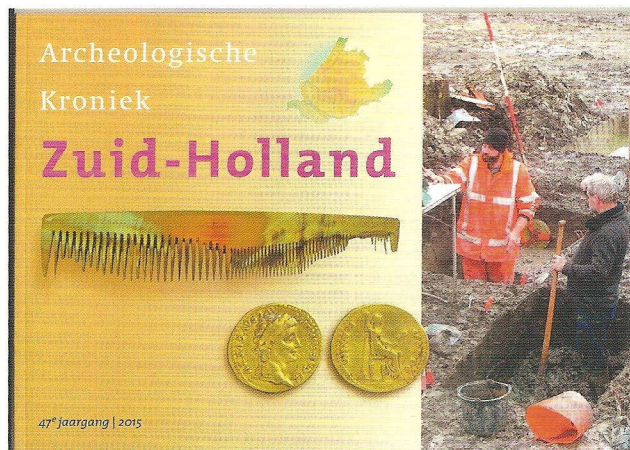
BOEK: ARCHEOLOGISCHE KRONIEK ZUID-HOLLAND. 47E JAARGANG 2015

Ieder jaar worden er bij tal van opgravingen in Zuid-Holland nieuwe archeologische resten ontdekt. Daar zitten vaak spectaculaire vondsten bij, die ons nieuwe informatie verschaffen over de wereld om ons heen. Soms kan het jaren duren voordat de onderzoeksresultaten zijn uitgewerkt en gepubliceerd kunnen worden. Om belangstellenden toch op de hoogte te kunnen houden van de nieuwste ontdekkingen in de provincie wordt ieder jaar de Archeologische Kroniek Zuid-Holland uitgegeven.

Ook deze uitgave bevat boeiende bijdragen, die ons meer vertellen over het leven in Zuid-Holland door de eeuwen heen. Zelf was ik zeer gefascineerd van 'het mysterie van het omgekeerde graf'!

Ook nieuwsgierig? Te bekijken op:
www.geschiedenisvanzuidholland.nl

Uitgave Erfgoedhuis Zuid-Holland

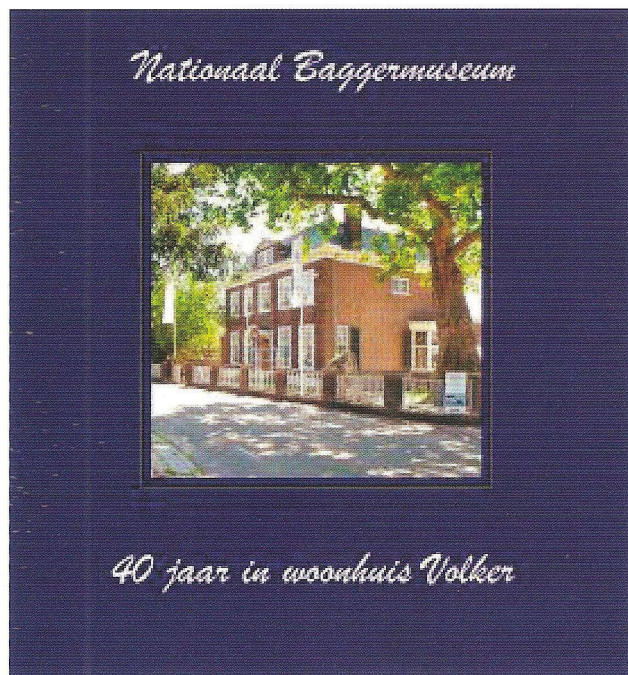
BOEK: NATIONAAL BAGGERMUSEUM 40 JAAR IN WOONHUIS VOLKER

Deze jubileumuitgave is tot stand gekomen door de inzet van een groot aantal vrijwilligers van het Nationaal Baggermuseum in samenwerking met journalist Erik de Bruin en onder redactie van conservator en beheerder Conny Dirkwager.

In 2016 is het veertig jaar geleden dat het Nationaal Baggermuseum zich vestigde in het voormalige kantoor en woonhuis van de binnen en buiten Sliedrecht bekende baggerfamilie Volker. Dit monumentale pand bevindt zich op de Molendijk 204.

Bij het verzamelen van afbeeldingen en gesprekken met (oud) vrijwilligers kwam de gedachte op om een boekwerkje te maken dat zeer zeker geschikt is om ook in wat bredere kring te verspreiden. Het resultaat mag er zijn. Al lezend komt men vanzelf op het idee, dat het hoog tijd wordt om dit museum (weer) eens te bezoeken!

Bezoekadres Nationaal Baggermuseum:
Molendijk 204, 3361 ER Sliedrecht
Tel. 0184-41466

STICHTING HET GROENE HART

Stichting Groene Hart wil het karakter van het Groene Hart behouden, met al zijn cultuur-, milieu- landschaps- en natuurwaarden.

Logo Groene Hart

De Stichting Groene Hart heeft de volgende doelstellingen:

- Het duurzame behoud van het Groene Hart met al zijn cultuur-, natuur-, landschaps- en milieuwaarden in hun onderlinge samenhang
- het geven van voorlichting om tot dat behoud te komen
- het organiseren van activiteiten met betrekking tot ontwikkelingen gericht op het duurzame behoud
- De stichting wil dit bereiken door de uitgave van diverse publicaties, het verrichten van onderzoek en het organiseren van congressen, tentoonstel-

lingen, excursies en manifestaties. Veel van deze activiteiten vinden plaats in de vorm van projecten en organiseren van activiteiten met betrekking tot ontwikkelingen gericht op het duurzame behoud.

Vriend worden kan al voor € 15 per jaar.

Voor elk nieuw lid is er een welkomstpremie naar keuze:

- Het boek Luisterrijk Groen: 50 wandelingen door stadsparken en landgoederen in het Groene Hart.
- Koken uit het Hart: koken met streekproducten uit het Groene Hart.
- In het spoor van de Prins: wandelen langs de waterlinie.

Drie maal per jaar ontvangt u de glossy Het Groene Hart Leven en iedere week de digitale Nieuwsbrief De Groene Flits.

Het nieuwe kwartaalblad Groene Hart Leven kwam in november uit met daarin een artikel van onze dorpsgenoot Evert van Lopik.

Voorpagina kwartaalblad Groene Hart

FILM: NIEUWSTE DVD VAN GERT ROMIJN

De bekende Boven-Hardinxveldse filmer Gert Romijn heeft weer een nieuwe DVD uitgebracht over zijn geliefde dorp, maar speciaal over zijn dorpsgenoten: "Hardinxvelders in hun doen en laten". Met enkele foto's van Ewoud Klop.

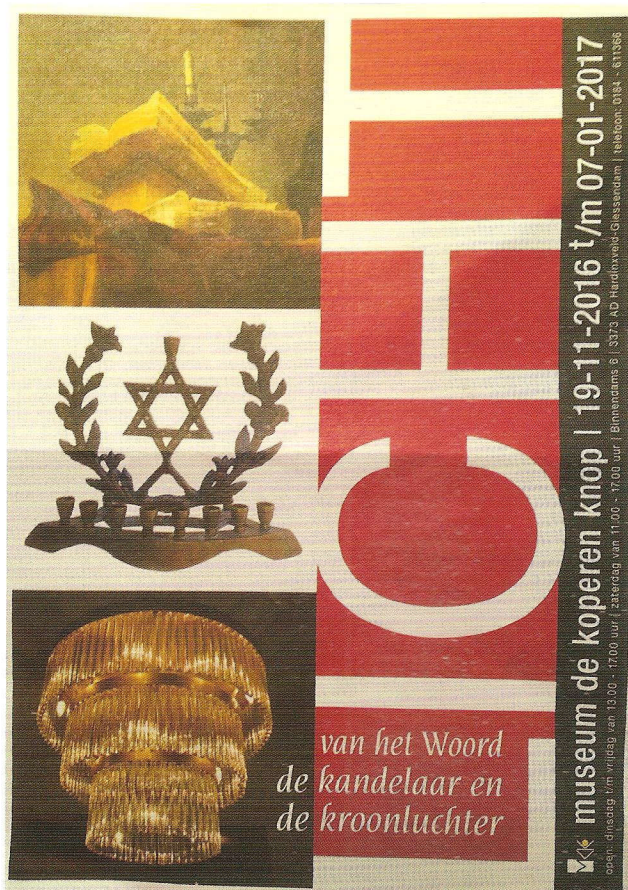
Te koop bij zijn zaak op De Buurt te Boven-Hardinxveld.

ACTIVITEITEN EN EXPOSITIES IN DE REGIO

MUSEUM DE KOPEREN KNOP

- T/m 7 januari 2017 loopt de Kerstexpositie Licht van het Woord.

- Steekspel is een expositie over vernieuwend borduren met een wedstrijdelement waar iedereen die van borduren houdt aan mee kan doen. Van 1 april t/m 10 juni 2017.

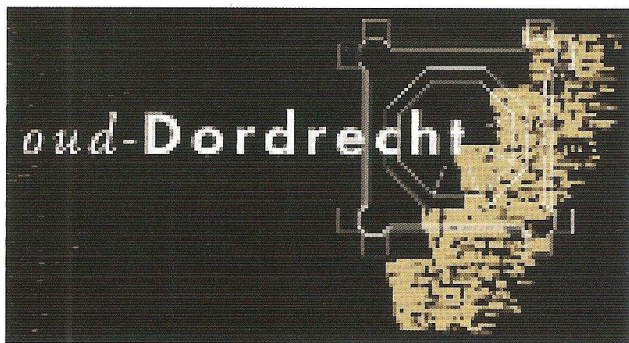

Voor meer informatie kijkt u op de website van het museum.

VERENIGING OUD-DORDRECHT JUBILEERT

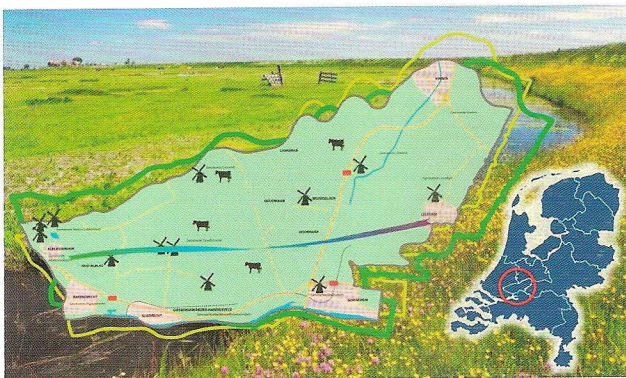
Onze zustervereniging, grote zus wel te verstaan, bestaat volgend jaar 125 jaar. Deze vereniging is opgericht in 1892 door bankier en kunstverzamelaar mr. Simon van Gijn, kunstschilder Bas Veth en stadsarchivaris mr. dr. Jacob Cornelis Overvoorde. Dordrecht heeft bijna 1000 Rijksmonumenten en een 700 Gemeentelijke monumenten. Het is de oudste stad van Holland.

- Radio Hilversum is de eerste expositie in 2017. Van 14 januari t/m 25 maart 2017

PRACHTLINT WINT LANDELIJKE VRIJWILLIGERSPRIJS 9 december 2016

Op woensdag 7 december 2016 werd in de Deventer Schouwburg het Prachtlint uitgeroepen tot winnaar van de publieksprijs in de categorie Lokaal. De prijzen, een cheque ter waarde van € 2.000 en een sculptuur van Lidia Boomsma, werden door staatssecretaris Van Rijn van VWS uitgereikt aan Prachtlint-vrijwilligers Anthonie Stip, Esther Dijkstra en Wilma Abspoel.

Kaartje Alblasserwaard

Het Prachtlint – voorheen Blauwzaam Lint genaamd – is een bijzonder fenomeen. Het is een lint dat de komende jaren in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden zal ontstaan doordat lokale initiatiefnemers natuurlijke parels creëren. Deze parels worden aan elkaar verbonden door bermen en kaden die ecologisch worden beheerd. Uiteindelijk zorgen we er zo samen voor dat er een vlinder- en bijenlint ontstaat dat loopt van Alblaserdam tot Leerdam (en zoveel mogelijk andere plaatsen).

Waaruit bestaat het Prachtlint?

Als je aan het Prachtlint denkt, denk dan aan een parelsnoer. De parels zijn bijvoorbeeld kleine percelen die bij- en vlindervriendelijk worden ingericht, waardevolle landschapselementen, duurzame initiatieven en andere karakteristieke elementen uit de streek. Een parel kan ook tijdelijk aangelegde natuur op ongebruikte gronden op bedrijven-terreinen zijn. De parels worden verbonden door het snoer. Dat bestaat vooral uit bestaande natuurlijke linten, zoals kades en bermen die ecologisch worden beheerd.

Wat is het doel van het Prachtlint?

Het achterliggende doel van het Prachtlint is dat

mensen zelf bij kunnen dragen aan het realiseren en beheren van natuur in de eigen leefomgeving. Met het Prachtlint streven we een aantal doelen na:

- We willen de streek mooier en kleurrijker maken voor bewoners en recreanten;
- We willen de biodiversiteit versterken, zodat het hier ook in de toekomst goed toevee is;
- We willen de contacten versterken tussen alle betrokkenen bij de streek (burgers, bedrijven, scholen, overheid, instellingen)
- We willen laten zien dat we de handen uit de mouwen durven te steken en trots zijn op onze streek.

Hoe gaat dat in zijn werk?

We hebben gemerkt dat mensen graag zelf bij de natuur betrokken willen zijn, maar vaak niet weten waar te beginnen. Daarom willen we dat het Prachtlint ontstaat 'van onderaf': vanuit een lokaal initiatief van bijvoorbeeld een bewoner of een organisatie. Om hen op weg te helpen, hebben we deze website gemaakt. Deze website heeft een handig stappenplan en zit boordenvol informatie. Zo wordt het veel gemakkelijker om de streek kleurrijker te maken en samen de handen uit de mouwen te steken.

Hoe is het Prachtlint ontstaan?

In 2012 fietste Piet de Winter, bestuurslid van Stichting Blauwzaam en oud-directeur van de Nationale Bomenbank, door de Achterhoek. Hij zag daar prachtige bloemenlinten langs de fietspaden. Dat was het begin van zijn droom: een kleurrijk lint door zijn eigen streek. Deze droom leidde in 2013 tot een twee jaar durende Green Deal tussen Stichting Blauwzaam, de Nationale Bomenbank en de Rijksoverheid: het Blauwzaam Lint genaamd.

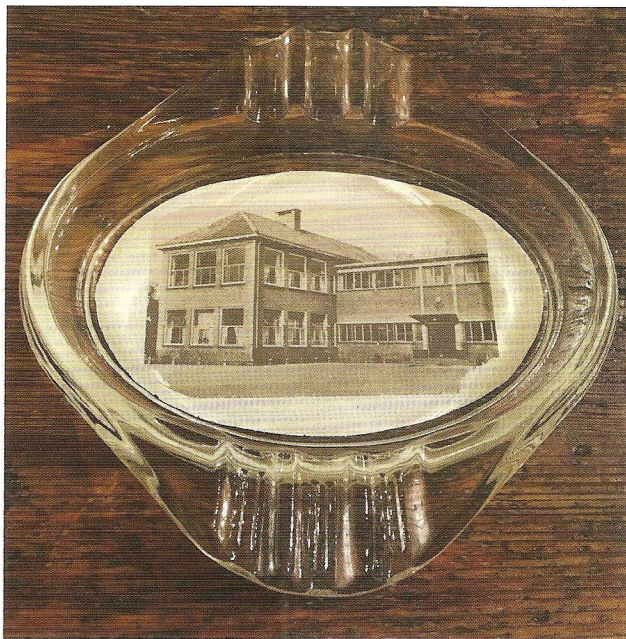
SCHENKINGEN

De heer Van Harten:
een schilderij

Nel van der Wiel:
kledinghanger van modemagazijn

Van Beuzekom, Peulenstraat:
een doosje knoopsgatenzijde

De heer A. van Harten:
twee asbakken met een foto aan de onderzijde
Nieuweweg en School met den Bijbel

Jaap Mes:
speldje schoenenzaak Egas, foto's uit nalatenschap
van zijn tante Dina van Aken + Mulo diploma en
rapport

Arie den Dikken – Huizen:
grote koektrommel bakker Benders t.b.v.
Bakkersboek

Janny Teeuw-van der Plas:
merklap OMD

UITGAVEN

UITGAVEN IN DE HISTORISCHE REEKS EN SPECIALE UITGAVEN VAN DE HISTORISCHE VERENIGING HARDINXVELD-GIESSENDAM

1. Buitendams 4 (1778-1978)	€ 2,25	41. Kleine zaken van een kleine kerk, Gereformeerden in Hardinxveld	€ 9,80
2. Molens van Hardinxveld-Giessendam	€ 3,85	42. Groeten uit Beneden-Hardinxveld	€ 8,90
3. Den Eendenbout (opgraving in een woonheuvel)	€ 3,85	43. 150 jaar Openbaar Onderwijs in H'veld-Giessendam	€ 8,90
4. Het stoomgemaal	x	44. Merwedegijzelaars, slachtoffers van de razzia van 16 mei 1944	x
5. Makelaars van Hardinxveld-Giessendam	€ 3,85	45. Marius Donk, leven en werk van een gedreven architect	€ 8,50
6. Buitendams 118 (Giessendamse boerderij)	x	46. Winkels op de Buurt	€ 8,50
7. 700 jaar Dam	€ 3,20		
8. Parlevinkers	x	Overige uitgaven:	
9. Rondom de Giessen	x	Het Verleden Nu (fotoboek)	€ 11,35
10. Swets tabak en daar blijf ik bij	€ 6,60	Buitendams huis-ter-om-op	x
11. Hardinxveld en Giessendam in de Franse Tijd	€ 5,65	Een wandeling door Binnendams	€ 6,80
12. Café Schalk	€ 5,65	Van Geslacht tot Geslacht... (uitgave van de Hervormde Kerk Giessendam en Hardinxveld)	€ 15,90
13. 100 jaar boemelen	x	Hardinxveld en Giessendam, van vissers- en hoepmakersdorpen naar industriegemeente	x
14. De Hongerwinter	€ 6,60	Hardinxveld en de riviervisserij	€ 20,40
15. De Hennepteelt	€ 4,40	Rehobothschool 1860-1985	x
16. Het kleine monument in Hardinxveld-Giessendam	€ 5,45	Van hondekarren en hobbelbussen	x
17. Dijken en doorbraken	x	Anders nog iets (neringdoenden en bedrijven)	€ 2,25
18. Aan d'n dijk	x	Dr. Aris Graftdijk, Photographie	€ 11,35
19. Gemeentehuizen van Hardinxveld-Giessendam	€ 2,25	Herberg De Zwaan	€ 15,90
20. levers tussen Kaoi en Kloeve...deel 1	x	Onder ons gezeed	x
21. Aart van Bennekum, kunstenaar	€ 6,80	Het verhaal van de dijk	€ 7,95
22. Herinneringen aan oorlogstijd	x	Hoeke Doeme?	€ 7,95
23. 100 jaar Nederlandse Protestantenbond	x	Dvd Dorpsfilm 1953	x
24. levers tussen Kaoi en Kloeve, deel II	€ 6,80	Hardinxveld-Giessendam in de jaren 50	x
25. Uit de pen van tante	€ 6,80	(nog te koop in Museum De Koperen Knop)	€ 15,00
26. De watersnood van 1953	x	Gekleed in de Waard	€ 12,50
27. Schuttevaer en Binnenvaart	x	Dvd Bommen op de Buldersteeg	€ 10,00
28. De Crisisjaren in Hardinxveld en Giessendam	x	Autobusverkeer in de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden 1905-1945	€ 15,00
29. Vrouwenrecht en liberalisme aan de Merwedijk	€ 6,60		
30. De 50ste mei	x	Uitgaven van de Stichting Dorpsbehoud	
31. De samenvoeging van Giessendam en Hardinxveld	€ 8,85	Van boodschappen doen naar winkelen	€ 2,25
32. C. Baardman, de schrijver en zijn werk	€ 7,95	Heggen en Steggen (tweede druk)	€ 7,95
33. Het Langeveer	€ 6,60		
34. De Indiëgangsters	€ 12,50		
35. 1899-1999 Nieuws van honderd jaar geleden	€ 6,80		
36. De Peulenstraat in 1950	x		
37. Groeten uit Giessendam	€ 8,25		
38. De historie van het pand Buitendams 4	€ 6,50		
39. Nievers was den dijk echt recht	€ 9,20		
40. Groeten uit Boven-Hardinxveld	€ 8,90		

* met een x gemerkte uitgaven zijn uitverkocht

Alle uitgaven zijn, tenzij uitverkocht, verkrijgbaar op de volgende adressen:

Historisch Informatie Centrum, Peulenstraat 243 Elke zaterdagmorgen van 10.00-12.00 uur.

Secretariaat Historische Vereniging, Buitendams 77 Maandag t/m vrijdag.

Museum De Koperen Knop Dinsdag- t/m vrijdag 13.00-17.00 uur, zaterdag van 11.00- 17.00 uur.

Gelukkig Nieuwjaar

Het oude jaar is thans voorbij
't Is gisteren heengegaan
En onbekend voor iedereen
Breekt nu het nieuwe aan

*Het bestuur
van de Historische Vereniging Hardinxveld-Giessendam
wenst u alle goeds toe voor 2017*

